Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Reede, 24. september 1976
Nr. 227
(8138)
Hind 2 kop.
XXIX aastakäik

Edasi

EKP Tartu Linnakomitee, EKP Tartu Rajoonikomitee, Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu ja Tartu Rajooni Töörahva Saadikute Nõukogu häälekandja

Lugejaga vestleb

Elli Zimmer
AJAKIRJANIK

Intervjuust arstikabinetis

Ta küsis tungivalt otsa vaadates: «Miks teile meeldib Hans Kloss kui mees?»

Ma veidi jahmusin.

Ebalevalt meenutasin näitleja Stanisław Mikulski tarka pilku, tahtejõulist suud, tihedaid juukseid...

Mu vestluskaaslane ei küsinud, kas meeldib, vaid otsekohe miks? Pidas meeldimist iseenesestmõistetavaks nagu seda tõde, et sisemiste väärtuste kõrval tähendab omajagu välimus, et välimus annab isiksuse teistele omadustele kaasinimeste silmis ikka midagi juurde. Ootasin, et arst ise vastaks, ning ei rutanudki üles lugema silmi, laupa või pikka kasvu.

Lastepolikliiniku arst Hilja Roosaar jätkaski:

«Aga rüht? Meenutage, kuidas ta filmis kõnnib, istub, kuidas Kloss trepist käib. Kas just väline hoiak ei tee teda vaatajale sümpaatseks? Kuidas ta juba oma rühiga on üle teiste, tähelepanuväärne ja imeteldav!»

See on elukutselise pilgu läbi vaadatud. Mina võin öelda ebamäärase «väga meeldiv», ortopeed aga märgib kasvõi alateadlikult ära, et inimese liigestes, lihastes, lülisambas on kõik suurepäraselt korras.

Niisugune vahe on lihtsal ja professionaalsel nägemisel.

Aga ajast aega ülistavad ka poeedid kaunist kõnnakut.

Kuidas kasvatada see igasse inimesse, küsib endalt ortopeed. See rüht, mida ta nimetab harjumuslikuks hoiakuks või tervise peegelduseks.

Sündinud lapsel katsutakse kõik luud-liikmed läbi. Kuust kuusse jälgib ema imiku reievoldikesi, mis täpselt kohakuti peavad olema. Murega tullakse ortopeedi vastuvõtule. Käiakse röntgenis, võetakse vastu ravinõuandeid. Kas ravivõimlemine, ravipadjad, kips, massaažid või muu.

Emad ja isad jäävad aga siingi, lastekabinetis isepärasteks inimesteks. Kes otsib haigusi, kes ei taha hädasid üldse uskuda. Vahepealsed on need tavalised, kes arstigi usuvad ning kellest — nagu ikka — midagi erilist rääkida pole.

Paljud hädad saavad usutavateks alles ortopeedi kabinetis. Kui arst näitab laste puusaliigestest tehtud röntgenivõtteid ja laseb võrrelda, kui ta õpetab lapsevanemale nagu arstiteaduskonna üliõpilasele: reieluu kael peab asuma õige nurga all, reieluu pea peab liikuma kausikujulises puusanapas nii ja nii, aga kui napp on lame, ei püsi luu seal sees ja nappa tuleb väikelapsel arendada, seda saab teha, kui hoida jalad harkasendis ning reieluu pea pidevalt kontaktis puusanapa kohaga... Ajal, mil luustik luustumata ning arenev... Teiselt filmilt nähakse selgesti, et selja kõver hoiak on surunud ühelt poolt kokku lülid, mis on sealtpoolt õhemad ning põhjustavad skolioosi — selgrookõverust. Ja nii edasi.

Saan aru, milleks on hea vanaema ajast pärit mäng imikujalgadega: «Koer läks metsa tipa-tapa, tuli koju tipp-taop, tipp-tapp, tipp-tapp...»

Ootan kabineti ukse taga ortopeedi vastuvõtuaja lõppu, et arstis vestluskaaslast leida. Kuulen ja näen meid, lastevanemaid, kes me ei vabane siingi soovist näidata oma last võimalikult paremana.

«Seisa sirgelt! Pea meeles, arst vaatab!»

Õnn, et arst paraadi läbi näeb.

Mis valu ega palavikku ei põhjusta, see häda võimaldab endast esialgu hooletult üle vaadata. Küll laps kasvab ja õigeks areneb! Ei, ta areneb vigaseks, ütleb arst.

«Te olete julm! Solvate vanemaid! Võtate lapsele vea ei-teakust!»

Ortopeediline ravi ei ole üldiselt valus. See on rohkem tülikas, kannatlikkust nõudev, ebamugav.

Me vaatame piltidelt, kuidas last padja abil «konnaasendisse» mähkida, kuidas väikelast idamaiselt puusal kanda, kuidas raskemal või hilinenud juhul kipsi panna, tervisevõimlemist, korrigeerivat võimlemist, massaaži teha, kõhuli hoida.

On siin ruumis öeldud: «Te tahate last piinata!»

Mõnigi oleks pidanud kuulama arsti varem, siis, kui ta ütles, et ka kergelt rahhiitilist last ei või istuma ega seisma kiirustada. Ometi taheti, et «meie laps juba...».

Vaimset arengut on seni rohkem ergutatud ja imetletud, kehaline areng selle kõrval unustatud. Kuuleme ütlemisi: «Koolis pikk istumine süüdi, raske koolikott süüdi!» Siiski — tihti algas kõik varem, kuigi ka koolis oleme vaimset arendamist, õpetamist diferentseerides unustanud koolipinkide ja laudade diferentseerimise ühe klassi laste kasvuvahede järgi. Ja alles nüüd on koolibasseinid andnud võimaluse kasutada rühivigade nüüdisaegseimat ravivahendit — ujumist. Saatekirja ravirühmadesse kirjutab ortopeed, kes koolikomisjoni koosseisus avastab Tartus igal aastal umbes poolsada selgrookõverusega last. Ja kes kahjuks siiski peab mõnedele emadele üksipulgi seletama, neid veenma, isegi töökoha kaudu mõjutama, et last ravida.

Milles siis häda, et ortopeedilistest vigadest nii palju juttu, ja ikka rohkem, küsin selles kabinetivestluses edasi.

Võib-olla lihtsalt suurem tähelepanu, võib-olla hoolsam diagnoosimine. Ehk ka muud põhjused, mida tuleks lähemalt uurida. Miks eriti rohked on kõrvalekalded puusaliigeses, lülisambas? Kas mõjub laste vähenev liikuvus, vähenev kehaline töö? Ortopeedile ei ole laste suusatamine, uisutamine, pallimäng, hoki, jalgrattasõit lihtsalt mäng ja lõbu, vaid raviviis. Tema suhtumine neisse on niisama professionaalne kui laste ja täiskasvanute rühi hindamine põgusalgi nägemisel.

«Ega me ole ka alati järele mõelnud, miks saame nii varakult, juba varases keskeas, seljavalusid, liigesevalusid, ristluuvalusid... Me ei arvesta, et seal kasvõi kergeltki deformeerunud liigeste, lülide juures on hellad närvid, mis rõhumist ei kannata.»

«Ah, mu tütar juba üle kümne, mis kõverdust tal enam tekibl» ütleb mõnigi ema. Arstikabinetis tõestavad röntgenivõtted, et just selles kasvueas, kuni täisinimeseks saamiseni, on üks ohtlik aeg. «Lohakas intelligents» kõlab huvitavalt ja ehk näib huvitav, aga olla viltu või längus, lohistada susse, laskuda mugavasse kõverusse — see võib maksta end hiljem valudena kätte.

«Millised on teie kehalise kasvatuse põhimõtted?» — «Spartalikud, sportlikud. Ikka poolkõva magamisase, võimlemine, karastamine, toidurežiim.»

Julmaks nimetatud arst tahab näha tervisest ilusaid inimesi.

Kuulake, kui kuri on ta poisi peale, kes tuleb sügisel tervist kontrollima ning kannab nahal särgi piirjooni.

«Päike, õhk ja vesi — need me sõbrad kolmekesi.» See lastelaul on just arsti põhimõtetest koos.

Kui paljud luu- ja liigesevigadest suudetakse välja ravida? Õigel ajal väga paljud. Ja küllap on nende vigade rohkusest ning saavutatavast raviefektist tingitud Tartus ortopeedilise lasteaiarühma olemasolu, sõimerühma varstine avamine, vabariigis sanatoorse eriinternaatkooli ning mereäärse suvelaagri rajamise mõtted. Asi peab olema tõsist kõnelust ja arupidamist väärt, kui tervishoiu- ja haridusministeerium ühiselt enne õppeaasta algust probleemi päevakorda tõstsid.

KOSMOSELAEVA «SOJUZ 22» LEND ON EDUKALT LÕPPENUD

TASS-i TEADAANNE

23. septembril 1976 pöördus kosmoselaev «Sojuz 22», mille meeskonna koosseisus olid kosmoselaeva komandör Valeri Bõkovski ja pardainsener Vladimir Aksjonov, tagasi Maale.

Kosmoselaeva «Sojuz 22» maandur laskus kell 10.42 Moskva aja järgi sujuvalt Nõukogude Liidu territooriumil ettenähtud piirkonda, 150 kilomeetrit Tselinogradi linnast loode pool. Kosmonautide Bõkovski ja Aksjonovi enesetunne on hea.

Sotsialismimaade kosmose rahuotstarbelise uurimise ja kasutamise alase koostöö programmi järgi toimunud kosmoselaeva «Sojuz 22» mehitatud lennu ülesanded on täielikult täidetud. Kaheksa ööpäeva kestnud lennu ajal pildistas meeskond Nõukogude Liidu ja Saksa Demokraatliku Vabariigi maapinna selleks valitud alasid. Neid fotosid tehti kuues spektridiapasoonis Saksa DV ja NSV Liidu spetsialistide poolt väljatöötatud ning Saksa DV rahvaettevõttes «Carl Zeiss Jena» valmistatud fotoaparatuuri abil. Edukalt sooritatud ühiseksperiment soodustab nende teaduslike ja tehniliste meetodite ja vahendite edasist viimistlemist ja täiustamist, mille abil maapinna geoloogilisi ja geograafilisi tunnusjooni kosmosest uuritakse rahvamajanduse huvides.

Lennu kestel tegid kosmonaudid V. Bõkovski ja V. Aksjonov teaduslikke ja tehnilisi katseid Maa-lähedase kosmose füüsikaliste tunnusjoonte uurimiseks ning meditsiinilisi ja bioloogilisi eksperimente, et uurida edasi kosmoselennu tegurite toimet elusorganismidele.

Kõigil lennuetappidel töötasid kosmoselaeva «Sojuz 22» süsteemid ja pardaaparatuur normaalselt.

Kosmoselaeva lennu garanteerisid kindlalt maapealne käsklus- ja mõõtekompleks, millesse kuulub lennu juhtimise keskus, mõõtepunktid Nõukogude Liidu territooriumil ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia uurimislaevad. Lennu kestel saadud andmeid töödeldakse ja uuritakse.

Kosmoselendurid V. Aksjonov ja V. Bõkovski.
A. PUSKARJOVI foto — TASS

Kommunismiehitajaile ideeline karastus

Kõrgõppeasutuste tööd sotsiaal- ja majandusdistsipliinide õpetamise ning üliõpilaste kommunistliku kasvatamise parandamisel ning ühiskonnateadlaste ülesandeid NLKP XXV kongressi otsuste valguses arutati kõrgõppeasutuste ühiskonnateaduste kateedrite juhatajate üleliidulisel nõupidamisel, mis lõppes Moskvas 23. septembril.

Plenaaristungitel ja sektsioonides esitati konkreetseid ettepanekuid õppeprotsessi efektiivsuse ja kvaliteedi tõstmiseks, kogu marksistlik-leninliku hariduse süsteemi ja spetsialistide kommunistliku maailmavaate kujunemise täiustamiseks ning nendes aktiivse eluhoiaku väljaarendamiseks. Suurt tähelepanu pöörati vajadusele laiendada ja süvendada ühiskonnateaduste aktuaalsete probleemide uurimist tihedas seoses kommunismiehitamise praktikaga ning tõmmata sellele tööle kaasa kõrgkoolide õppejõude. Kõigis nendes küsimustes võeti vastu asjakohased soovitused.

Üksmeelselt saatsid nõupidamisest osavõtjad kirja NLKP Keskkomiteele, NLKP Keskkomitee peasekretärile seltsimees L. I. Brežnevile. Selles öeldakse, et kõrgõppeasutuste ühiskonnateadlastest õppejõud rakendavad kogu oma jõu, kõik kogemused ja teadmised selleks, et edukalt täita NLKP XXV kongressi poolt seatud ülesanded noorte spetsialistide ettevalmistuse täiustamiseks teaduslik-tehnilise progressi nõuete ja kommunismiehitamise praeguse etapi vajaduste kohaselt.»

(TASS)

ISTUNGJÄRK

Tartu Linna TSN Täitevkomitee teatab linnanõukogu saadikutele ja valijatele, et täna kell 11 kutsutakse kokku Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu (neljateistkümnenda koosseisu) SEITSMES ISTUNGJÄRK, kus räägitakse kultuuriasutuste ülesannetest NLKP XXV kongressi otsuste elluviimisel. Ettekandja kultuuriosakonna juhataja E. Alekand. Kaasettekandja alatise kultuurikomisjoni esimees J. Viller.

Informatsiooni linnanõukogu 1974. aasta 16. augusti otsuse «Tartu linna elamufond tehnilise ekspluatatsiooni olukorrast» täitmisest kannab ette alatise ehituse ja remondikomisjoni esimees H. Kõiva.

Istungjärk toimub AÜN Kultuurihoones. Saadikute registreerimine samas kella 10.30-st.

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

SM. A. VAARANDI AUTASUSTAMISE KOHTA OKTOOBRIREVOLUTSIOONI ORDENIGA

Revolutsioonilisest liikumisest aktiivse osavõtu ja suure ühiskondlik-poliitilise töö eest ning seoses 75. sünnipäevaga autasustada sm. Anton Matsi p. VAARANDIT Oktoobrirevolutsiooni ordeniga.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
N. PODGORNÕI

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kreml
23. septembril 1976

Kambja sovhoos täitis eile piimamüügi aastaplaani

● AASTA LÕPUKS 730 TONNI PIIMA ÜLE PLAANI ●

EKP Tartu Rajoonikomitee ja Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee õnnitlevad Kambja sovhoosi kollektiivi, kes täitis 23. septembril, esimesena Tartu rajoonis, piimamüügi aastaplaani — 2870 tonni. Sotsialistlikus võistluses kümnenda viisaastaku esimese aasta ülesannete ennetähtaegseks täitmiseks on sovhoos mullusega võrreldes suurendanud piima kogutoodangut 17% ja väljalüpsi lehma kohta 355 kg.

Juhindudes NLKP Keskkomitee peasekretäri L. Brežnevi kõnest Kasahstani partei- ja majandusaktiivi koosolekul, vaatasid Kambja sovhoosi töötajad oma võimalused läbi ning lubasid tänavu müüa riigile üle aastaplaani 730 tonni piima. Soovime edu võetud sotsialistliku kohustuse täitmisel.

EKP Tartu Rajoonikomitee
Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee

OLIME NOORIMAID

Tartut külastas Neevalinna kangur Jelena Dvorskova esimest korda pärast 1944. aasta augustilahinguid.

«Meie diviis viibis siin lühikest aega. Varsti pärast Tartu vabastamist, ööl vastu 3. septembrit vahetati meid Raadi mõisa alt välja, pandi autodele ja sõit läks Valga poole. Meie 146. laskurdiviis oli löögidiviis, keda kasutati läbimurdelahinguis,» räägib Jelena Dvorskova, kellega koos vaatasime VI keskkooli lahingukuulsuse tubamuuseumi. Tartu vabastuslahingutes osalenud väekoondiste veteranidelt on rohkesti väljapanekuid, 146. laskurdiviis seisab aukohal. Selle väekoondise sõjamehed vabastasid kesklinna, selle väekoondise veteranide kirjad ja kingitused panid aluse VI keskkooli muuseumitoa kogudele. Pioneeride kutsel Jelena Dvorskova Tartusse sõitiski.

1944. aasta sõjasuvel oli ta diviisi 608. polgu meditsiinipunktis registraator.

«Põgusad on mälestused Tartust. Meie meditsiinipunkt asus suure magistraaltee äärsetes terveksjäänud majades. Kogu öö sõitsid rasked sõjaväeautod meist mööda. Palju oli polgus haavatuid, lahingud olid olnud ägedad. Olime sellega harjunud, sest meie väeosa tungis peale kõige ees.»

Kui Jelena Dvorskova läks 1942. aastal Leningradis sõjaväehospidali tööle, siis oli tal aastaid vaid 15. Vanemad olid esimesel blokaaditalvel hukkunud. Sõjakaaslased olid talle perekonna eest. 608. laskurpolgu kõige noorem patrjonikomandör 21-aastane major Tarass Rõmar kiindus tüdrukusse. Enne Tartu vabastamist nad abiellusid.

«Diviisi komandör kindralmajor Sergei Karapetjan oli väga õiglane ja karm mees. Minu eest ta hoolitses, teadsin ja tundsin seda. Tarass Rõmar oli tema lemmik, populaarne kogu diviisis oma julguse ja arukuse poolest. Ostrovi vabastamisel autasustati Tarassi Aleksandr Nevski ordeniga. See anti üle ühel puhkehetkel kitsas seltsimeeste ringis. Istusime maas palatka peal. Ka fotomees oli kohal. Kindral kõneles nagu alati ainult Tarass Rõmariga. Siiski, ühe korra on ta ka mind kõnetanud. Tookord olime rännakul, sõbranna tahtis mulle suitsetamist õpetada. Mul oli pabeross parajasti suus, kui kindral tuli. «Tüdruk, mis sa teed!» — need armeenia aktsendiga lausutud sõnad on mulle eluks ajaks meelde jäänud. Ei saanudki minust paberossitõmbajat.»

VI keskkooli tubamuuseumi seintel on rohkesti Jelena Dvorskova lahingukaaslaste portreid. On jäädvustatud kindralmajor Sergei Karapetjani karm pale, Tarass Rõmari naeratus, meditsiiniõde Raissa Jermolova mõtlik pilk... Ka abielupaar Bertelid. Vanemleitnant Rudolf Bertel oli Tarassi pataljonis roodukomandör, ainus eestlane. Aastaid oli tal 22, üks rohkem kui Tarassil. Abikaasa oli meditsiiniõde. Tarass hukkus 19. septembril Valga lähedal Valgjärve juures, Rudolf 29. oktoobril Leedumaal Vegeriai linna lähistel...

Kommunistlik noor Jelena Dvorskova demobiliseerus 1945. aastal. Tuli Berliinist kodusesse Leningradi. Juba üle 30 aasta töötab ta Pjotr Anissimovi nimelises kudumis- ja ketrusvabrikus. Kaheksandal viisaastakul autasustati teda Oktoobrirevolutsiooni ordeniga. Mitut puhku on teda valitud Leningradi linnanõukogu saadikuks.

«Mullu olid 146. laskurdiviisi veteranid koos. Käisime endistes lahingupaikades Fominos, Spass-Demenskis, Ostrovis. Palju lilli ja pisaraid. Meie diviisi veteraninõukogu asub Kaasanis, Tatarimaa meestest väekoondis 1942. aasta jaanuaris formeeritigi. Kohtusime paljudega, keda kolm aastakümmet pole näinud. Veteraninõukogu esimees Igor Romanov ja paljud teised nõukogu liikmed on Fomino või Spass-Demenski lahingu veteranid, ka Suure Isamaasõja lõpulahingute veterane oli rohkesti. Tartu operatsioonist osavõtnuid on järele jäänud vaid üksikuid.»

KARL METSAOTS

MEIE KÜLALISI

KÜND LÄHEB HÄSTI

Tänavu on Kingissepa kolhoosi kõige kangem künnimees olnud Võõbste osakonna traktorist Jüri Kukk. Kolmapäeva õhtuks oli tal kirjas 31,6 vahetust. Kingissepa-nimelises on teisigi hoolsaid kündjaid. Mullu sügisel oli rajooni parim Lembit Saks. Ta kündis oma K 700-ga umbes 1300 hektarit põldu. Silma paistab ka Valjo Põld. Nemad kolmekesi juhivad praegu rajooni kündjate töövõistlust, ja majanditest on kindlalt parim Kingissepa-nim. kolhoos.

Jüri Kukk oli nädala alguses järgmisest künnimehest 5,4 vahetusega ees. Masinakirjas paberileht, kus need andmed peal, on igal mehel taskus.

Valjo Põld oli oma T 150K-ga töökojas, tegi tehnilist hoolet. Selleks kulub paar-kolm päeva ära.

ANDRES LILL

Valjo Põld

Jüri Kukk

MATI RUMMi fotod

SÜGISTÖÖD

23. septembriks (protsentides plaanist)

Majand	Võetud kartuleid	Tehtud sügislkündi
1. Tartu	76	28
2. Lenini nim.	45	26
3. Sootaga	37	23
4. Luunja	37	14
5. «Avangard»	36	15
6. Emajõe	29	25
7. Konguta	29	8
8. Kingissepa-nim.	27	50
9. Teedla	25	21
10. Kuuste	23	17
11. Laeva	22	15
12. Alatskivi	22	9
13. M. Härma nim.	19	33
14. «Vambola»	18	27
15. Koosa	18	26
16. Kambja	18	26
17. Olenurme	16	12
18. Rõngu	16	12
19. Nõo	14	13
20. Võrtsjärve	11	40
21. Võnnu	10	6
22. Puhja	9	29
23. Vara	8	18
24. «Rahvaste Sõprus»	3	19
25. «Peipsi Kalur»	x	58
Rajoonis	25	20

Tartu põllumajandusvalitsus

Gruppide töökokkuvõtteid

Elutempo seab igale päevale, igale tunnile väga konkreetse koormuse. Kogemused on näidanud, et tootmisjuhi antud ülesanne lahendatakse töökollektiivis seda edukamalt, mida tõsisemalt on arvestatud töötajate endi ettepanekuid ja arvamusi. Tööedu on tunduvalt toekam, kui inimesed on majandi probleemidega kursis. Kõiges selles on oluline osa parteigrupil.

Kambja sovhoosi parteigruppides on viimatise tööaasta kokkuvõtted tehtud. Aruandekoosolekutel räägiti nii edusammudest kui puudujääkidest, näidati edasise töö põhisuunad.

Parve brigaadi parteigruppi juhib laotööline Erna Saar. Selles grupis on olnud pideva tähelepanu all põllutööde kvaliteet. Teravilja hektarisaagiks tuli 36 tsentnerit, sealhulgas kaerasaagiks koguni 47 tsentnerit. Edasiminekut on seakasvatuses. Esimesel poolaastal saadi 1370 põrsast mullusest rohkem.

Töökoja grupiorganisaator mehaanik Heldur Pau on andnud kõigile grupi liikmetele alatised ülesanded: kes on poliitinformaator, kes parteilise kontrolli komisjoni liige, kes tegev ametiühingus. Koosolekul rääkis igaüks oma ülesande täitmisest.

Tõsise hoole all on viimasel aastal majandis piimatootmine. Kommunistid on pidevalt jälginud kvaliteeti. Töökoja parteigrupis vastutab lüpsi- ja jahutusseadmete korrasoleku eest farmimehaanik Richard Zoober. Sanitaarnõuete täitmist farmides kontrollivad lüpsjad kommunistid Ilme Ott Paalil, Maie Kespre Kiisal, Õie Lainevool Parvel ja laudabrigadir Raissa Kriisa Kalevil. Tänu vastastikusele nõudlikkusele läks näiteks augustikuus 99,1% piimast esimesse sorti. Esimesel poolaastal sai sovhoos kvaliteetse piima realiseerimisest 7844 rubla täiendavat tulu.

Kiisa brigaadi parteigrupis (organisaator Maie Kespre) osutati muu kõrval olulist tähelepanu töö- ja olmetingimuste parandamisele. Lautade ümbrus ja söötade mahapaneku kohad asfalteeriti. Anil ehitati ümber saun, Paali ja Kiisa saunades on remont lõpetamisel. Vana sigala ehitati ümber ja kohandati vasikate lõaspidamiseks. Haiget looma on nüüd võimalik otsekohe teistest eraldada ning nakkusohtu vältida.

Paali grupiorganisaator on pensionär Hugo Tiits. Oma abimootoriga jalgrattal sõidab ta sageli majandis ringi, tema taotluseks on, et rahvakontrollipostid täidaksid oma ülesandeid päevast päeva ning hoiaksid ära puudusi.

Suuremat aktiivsust oleks pidanud aruandeaastal ilmutama juhtkonna parteigrupp (organisaator ehitusbrigadir Endel Just), seda eeskätt hooajaliste põllutööde ettevalmistamisel. Sellelt parteigrupilt oodatakse julgemat sekkumist juhtkonna ja spetsialistide kutsetööprobleemidesse, majandi sotsialistlike kohustuste täitmisse ning töötajate olme eest hoolitsemisse. NLKP Keskkomitee peasekretäri L. Brežnevi Alma-Atas peetud kõnes on niisugune lõik:

«Selleks me olemegi kommunistid, et aktiivse ja sihikindla tegevuse ning pingelise tööga jagu saada objektiivsetest raskustest ja täita kavandatud plaanid. Niimoodi seadis üles küsimuse partei XXV kongress ja niimoodi me peamegi tegutsema — niihästi suures kui ka väikeses ürituses.»

Hea on, et parteigruppide aruandekoosolekutel võtsid sõna kõik kommunistid. See on toekas alus majandi parteibüroo aruandele, mis tuleb esitamisele ja läbiarutamisele oktoobrikuus peetaval aruande- ja valimiskoosolekul.

ENDEL KARTAU,
Kambja sovhoosi
parteibüroo sekretär

PARTEIELU

Preemiasõit Leedumaale

Linna ja rajooni noorte liiklusinspektorite tarmukas tegevus tõi neile preemiaekskursiooni, sihiks Leedumaa.

Neljapäeval, 16. septembril pärast lõunat sõideti välja kahe bussiga (32 õpilast + õpetajad ja juhendajad). Reede keskpäeval kohtuti Kaunase piiril sõpruslinna noortega. Tervituseks kõlas noorte liiklusinspektorite marss ja sealse kombe kohaselt pakuti külalistele juustu kaljaga. Tervituskõne pidas Kaunase noorte liiklusinspektorite klubi esimees Algis Sercevičius. Tartlaste poolt tänas sooja vastuvõtu eest delegatsiooni juht Aavo Alla.

Samal päeval külastati Kaunase 22. keskkooli, kus on linna parimaid liiklusklasse. Seejärel käidi näituseväljakul liiklusnäitust vaatamas ja külastati noorte liiklusinspektorite klubi linna pioneerimajas.

Uudistada oli palju. Näiteks liiguvad Kaunases kõik I klassi õpilased 1. septembrist 1. oktoobrini kollased kaelarätid kaelas, millel on liiklusmärgi «Lapsed» kujutis. Eks see ärata tähelepanu, autojuhid teavad olla ettevaatlikud.

Kaunase noored on ise valmistanud ja käidavatesse kohtadesse paigutanud erksavärvilised valgustablood, mis näitavad linna kõigi koolide asukoha, samuti on tähistatud kohad, kus on juhtunud liiklusõnnetusi lastega. Tähelepanu äratas tänavamakett I klassi õpilastele liiklemise õpetamiseks. Kui laps valel ajal või vales kohas püüab tänavat ületada, kõlab hoiatussireen. Varsti saab valmis robot, sellele pannakse liiklusinspektori vorm selga ja see hakkab liiklust reguleerima. Teine tahetakse panna autorooli, kuid esialgu pole veel kindel, kas ta autojuhiametisse kõlbab.

Nii nagu Tartus, pole ka Kaunases noortel oma liiklussinnakut, kuid väiksemaid õppeplatse võis näha mitme kooli juures.

Laupäeval käidi Vilniuses ja Trakais. Hea oli sõita mööda kaherealist teed, kus vastassuunaline liiklus on eraldatud haljasribaga ning ristmikud on eri tasapinnal.

Järgmine kohtumine Kaunase noortega peaks aset leidma tuleval suvel Kurepalus.

IMAND SILD

Kohtumine Kaunase linna piiril.
JOHANNES LOOSTI foto

Põhiteemaks kommunisti vastutustunne

Nii võiks määratleda konservitehase tootmistsehhi parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosoleku arutlusaine. Tsehhi 35 partei liiget ja üks liikmekandidaat (neist 23 töölist) moodustavad piisavalt toeka organisatsiooni selleks, et tootmisplaanide täitmist soodsalt mõjustada ja töökollektiivis kasvatuslikult tooni anda.

Tsehhi parteibüroo sekretär, tehase peatehnoloog Anna Anissimova puudutas büroo aruandes kõiki tähtsamaid kutsetööprobleeme, nagu tooraine varustamine, tööviljakus, kvaliteet, distsipliin.

«Parteikoosolekul maksab nimetada ka puudusi, selleks et neist tulevikus lahti saada.» Nii alustas oma sõnavõttu etikettija Virve Kozlovski. Zoja Romanovitš juhtis tähelepanu mõningatele lohakusilmingutele riigi varaga ümberkäimises ning vee ja elektri kasutamises. Veelgi kvaliteetsema toodangu väljastamise võimaluste üle arutles vahetusmeister Aavo Märtinson, masinate hooldamisest rääkis elektrik Peep Vares, töökultuurist tehnoloog Maie Niit, sotsialistlikust võistlusest tootmisalajuhataja Johannes Tarus. Tehase komsomolialgorganisatsiooni sekretär Peeter Ennok lubas tõhustada noorte ettevalmistamist parteisse astumiseks.

Töödistsipliinist. Virve Kozlovski: «Miks me kannatame ära, kui purjus tööline töö ajal teisi solvab? Lohutame tööjõupuudusega, et meil on seda inimest tarvis, järgmisel päeval on ta kaine. Nii ei maksaks.» Juba seda ei maksaks lubada, et purjuspäine inimene üldse tsehhi pääseb.

Tehase direktor Moissei Sverdlov andis häid lootusi tootmistingimuste parandamiseks. Aasta lõpuks valmib uus juurviljahoidla, alustatakse taara ettevalmistusruumi ümberehitamist.

Koosolekul võttis sõna ka rajooni parteikomitee teine sekretär Kalju Randoja.

Tsehhiorganisatsiooni sekretäriks valiti insener Hando Tinni.

NASTA PINO

AASTAKONGRESSILT

Eesti Põllumajanduse Akadeemia professor Karl KURM saabus mõni aeg tagasi välisreisilt.

Kus ja mis asjus käisite?

NSV Liidu delegatsiooni koosseisus võtsin osa Euroopa Loomakasvatajate Assotsiatsiooni 27. aastakongressist. See toimus Šveitsis, täpsemalt Zürichis.

Kas muljed on juba settinud?

Veel mitte. Plenaaristungil seitsmes erialakomisjonis esitati üle 100 ettekande. Teemaring oli väga lai — koduloomade geneetika, söötmine, pidamine, tervishoid, produktiivsus. Tutvusime ka sealse põllumajandusega. Šveitsis olime kümme päeva.

Teid kui veisekasvatuse spetsialisti huvitasid loomulikult kõige rohkem oma ala probleemid.

Seoses piimatootmise intensiivistamisega muutub lehmade söötmine komplitseeritumaks ja loomade sigivus halveneb. Neid kahte küsimust puudutati plenaaristungil mitmesugustest seisukohtadest.

Põhjalik diskussioon oli selle üle, mille alusel määrata veise aretusväärtust. Geneetikakomisjon soovitas seda teha järglaste järgi — nende toodangut tuleks võrrelda populatsiooni keskmisega ning selle põhjal otsustada, kui suur väärtus on loomal aretustöö seisukohalt. Hea piimaanniga lehm ei anna sageli oma järglastele väärtuslikke omadusi edasi. Niisugust veist pole mõtet suguloomana pidada.

Olite te ainult kuulaja-vaataja osas?

Seda muidugi kõigepealt, kuid tegin ka ettekande veiste kehaehituse kujunemise geneetilisest regulatsioonist ja kehaehituse seosest jõudlusega.

Miks peeti kongress Šveitsis?

Üks põhjusi oli kindlasti selles, et Šveitsis on loomakasvatus heal järjel. Mullu saadi seal igalt lehmalt keskmiselt 3830 kg piima. Üle maailma on kuulsad Šveitsis aretatud simmentali (pildil) ja šviitsi veisetõug. Nõukogude Liidu tõuveistest 30 protsenti on simmentali tõugu.

Milles seisneb Šveitsi veisekasvatajate edu?

Edu alus on pikka aega kestnud sihikindel aretustöö. Selektsiooni tulemusrikkuse tähtsaimaks näitajaks peetakse lehmade kõrge toodangu ja sigivuse pikaajalist säilimist. See nõuab, et loomadel oleks tugev kehaehitus ja hea tervis. Suuri veiseid eelistatakse väikestele. Ka see on üks oluline selektsiooni tunnus.

Teatud määral hakkab ka neil veisekasvatus kontsentreeruma. Seda eeskätt tööviljakuse tõstmise eesmärgil.

Käisime ühes talupidajate kooperatiivis. Kevadel aetakse loomad ühises karjas mägedesse, talvel peab igaüks oma loomi ise. Ühiste rahadega on võimalik mägedesse soetada lüpsimasinad ja juustu valmistamise seadmed.

On ka aastaringseid kooperatiive.

Juustust peetakse Šveitsis lugu ning seda osatakse ka teha. Ekspordiks mõnevatest piimasaadustest moodustab ligi 95 protsenti juust.

Mis veel silma torkas?

Alpide ilust on palju räägitud, see kõigepealt. Asulate heakorrastus jättis väga hea mulje. Ja veel. Armastatakse ehisaedu, kuid ei häbeneta ka köögivilja.

ANDRES LILL

MIDA KUULSITE? MIDA NÄGITE?

TÄNA ON LINNANÕUKOGU ISTUNGJÄRK

Elamu, milles elame, on meie kodu. Seal veedame suure osa ööpäevast. Elamu on ka osa linnast, kujundab selle nägu.

Elamu korrasolek mõjustab meie tööd. Liialdusteta võib väita, et meie tööviljakus on sõltuvuses meie korteritingimustest. Igaühele on selge, et korteri osatähtsus inimese elus on üsna kaalukas, ja ka see, et meie ühiskond teeb palju ajakohaste elamistingimuste tagamiseks.

Elamufondi tehnilise seisukorra parandamiseks on Tartus rakendatud mitmesuguseid abinõusid. Elamute kapitaal- ja jooksva remondi aastaplaanid eelmisel viisaastakul täideti ja ka töö kvaliteet on paranenud. Ometi ei ole linna elamufondi olukord veel rahuldav.

Kohalikule nõukogule kuuluva elamufondi korrashoid on üsna raske, sest hooned on küllalt kulunud. **Ligikaudu pool kohaliku nõukogu elamufondist on väheväärtuslik,** suur osa sellest langeb lähema 20 aasta jooksul ekspluatatsioonist välja.

On kavandatud abinõud liialt kulunud elamute kapitaalremondi piiramiseks, et viia asukad nendest välja ja hooned lammutada. Loodame, et hiljuti loodud elamuehituskombinaadi võimsuse kasv loob selleks soodsamad võimalused.

1974. a. sügisel kohustati linnanõukogu otsusega täitevkomiteed välja töötama plaan elamufondi tehnilise ekspluatatsiooni parandamiseks. Täitmise kontroll pandi alatisele ehitus- ja remondikomisjonile ja kommunaal- ja heakorrakomisjonile.

PLAANIKOHASELT TÄIDETUST

● Majavalitsuste vahelise keskremonditöökoja väljaehitamine on ette nähtud aastateks 1976—1977. Tehniline dokumentatsioon selleks on linna remondi- ja ehitusvalitsusele üle antud ja ehitamisega tehti algust. Plaani järgi peab töökoda ekspluatatsiooni minema järgmise aasta lõpul.

● Kapitaalremondi tehnilise dokumentatsiooni kvaliteet on paranenud. Välditakse ebatäpsusi eelarvetes, konstruktiivelementide amortiseerumise uurimisele pööratakse suuremat tähelepanu. Elamute grupiviisilisel kapitaalremondil on abihoonete (pesuköögid, puukuurid) ehitamine lahendatud komplektselt.

● Elamutevalitsus on koostanud ja täitevkomitee kinnitanud kapitaalremondi perspektiivplaani projekti aastateks 1976—1980.

● On organiseeritud vanalinna kaitsetsoonis asuvate elamute katuste parandamine küllaltki kvaliteetsete katusekividega (Oktoobri pst. 1, 21. Juuni 1/3, Ülikooli 3 ja Nõukogude väljaku elamud 1, 2 ja 4).

KODUDEST, LINNAST JA MEIST ENDIST

● Elamutevalitsuse tsentraliseeritud raamatupidamise tarbeks on eraldatud ruumid Kalda 1.

● On sisse seatud alatine kontroll nn. ametkondliku elamufondi ja kommunaalobjektide tehnilise seisukorra ja nõuetekohase kapitaalremondi üle. Vastavad aktid, kus fikseeriti puudused ja nende kõrvaldamise tähtajad, koostati mullu ja tänavu kevadel. Tehti veel muudki ära, mis kavas oli.

MILLEGA TOIME EI TULDUD

● Linna remondi- ja ehitusvalitsuse tootmisbaasi rekonstrueerimise tehniline projekt valmib loodetavasti käesoleva aasta oktoobris ja alles pärast selle kinnitamist hakatakse tööjooniseid koostama. Et projekti valmimine hilines, ei ole saadud alustada 1976. aastaks planeeritud puidukuivati ja hööveldusosakonna ehitamist.

● Remondi- ja ehitusvalitsusele ametkondliku elamispinna muretsemise plaanid ei ole veel konkreetsed. Viimase kolme aasta jooksul on töötajatele saadud anda vaid paar korterit.

● Remondi- ja ehitusvalitsuse tööde mahu planeerimisel ei ole hoidutud rahaliste vahendite ja objektide killustamisest. Nii nagu möödunud aastal, on tänavugi aastaplaanis sadakond objekti.

● Remondi- ja ehitusvalitsuse elamute kapitaalremondi praegune võimsus on umbes miljon rubla aastas. 1977. aasta vajadus oleks 1,2 miljonit ja viisaastaku lõpus 1,5 miljonit. Möödunud viisaastakul kasvas REV-i tööde kogumaht 1,7 miljonilt 1,9 miljoni rublani aastas, ja ainult tööviljakuse varal, sest töötajate arv vähenes 323-lt 291-ni.

● Elamutevalitsus on organiseerinud kapitaalremondiobjektidel tööde kvaliteedi kontrollimise kord kvartalis, kuid elamutevalitsuse tehnilise järelevalve ja majavalitsuste nõudlikkus on ikka nõrk. Näiteks võeti Nõukogude 70 küttekolded ning Tähe 88 ja Kastani 4 katused ekspluatatsiooni puudustega. Majavalitsuse nr. 1 piirkonnas ei ole veel kõik küttekolded ja katused talveks korda tehtud.

● Vanalinna kaitsetsoonis olevate elamute fassaadide remonti pole suudetud korralikult organiseerida. Remondi- ja ehitusvalitsus suudab fassaade viimistleda ainult enda poolt komplektselt remonditud elamutel. On taotletud ENSV Ehituskomiteelt restaureerimisvalitsuse Tartu osakonna abi, kuid tagajärjetult. Arvatavasti on otstarbekas anda nende elamute fassaadide remont elamutevalitsuse jooksva remondi jaoskonna hoolde, moodustada selleks viimistlustööde grupp.

Nimetatud puuduste kõrvaldamisel saaksid kaasa aidata ka kõik linna ettevõtted, eeskätt rendil olevaid hooneid õigel ajal ja nõuetele vastavalt remontides.

Eesti NSV Kommunaalmajanduse Ministeeriumilt **oodatakse abinõude rakendamist linna remondi- ja ehitusvalitsuse võimsuse suurendamiseks, tootmisbaasi rekonstrueerimiseks, mehhanismidega varustamiseks ja ametkondliku elamispinna väljaehitamiseks.**

Hoonete nõuetekohase hooldamise jälgimine on iga rahvasaadiku tähtsamaid ülesandeid. Aga oma osa on siin igal tartlaselgi. Sageli pole me teinud oma korteris õigeaegselt remonti ega ole aidanud elamut ja selle ümbrust korrastada, kasin on olnud meie abi remontijatele ja ehitajatele. Olgem edaspidi hoolsamad, kutsugem korrale neid elanikke, kes ebaperemehelikult suhtuvad oma elu- ja üldkasutatavate ruumide hooldamisse. Nii loome paremad võimalused korterite remontimiseks ja uute ehitamiseks.

HARRI KÕIVA,
linnanõukogu alatise ehitus- ja remondikomisjoni esimees

Antireklaam ehitusteenindusvalitsusele

Märtsikuus sõlmis Kaja Pragi ehitusteenindusvalitsusega lepingu, et remonditakse tema ema elamu Nelgi 32. Majale oli vaja panna uus katus, parandada välisseinte krohv ja seinad katta lubivärviga, värvida uksed, aknad, tuulekastid, kelp ja otsalauad.

Remondi maksumus eelkalkulatsiooni järgi oli 250 rubla. 150 rubla maksti ära kohe, pärast katuse panekut tasuti veel 150 rubla. Meister T. Latt ütles, et maja remonditakse maikuus, kuigi lepingusse märgiti palju hilisem tähtaeg — 1. september.

26. aprillil alustati ja kahe nädalaga said katusele plaadid löödud. Kuid majaomanik pidi laskma harja- ja ääreplekid mujal lõigata, tööline ütles, et ehitusteenindus seda ette ei võta. Ka jäi korstna ümbruse plekk mördiga kinnitamata. Varsti töö seiskus hoopis. 23. juunil ilmusid kohale kaks töölist ja lubasid lähematel päevadel pihta hakata, kuid jäid tulemata.

Edasi loeme maja omaniku Ellen Läti kirjast:

«1. juulil tulid kaks töölist, kuid nad ei teinud midagi ära. Neist üks, A. Tubaka, käis vaatamas ka 2. ja 3. juulil. Ta tõi kohale tellingulauad ning teritas sae ja ütles siis, et läheb kaheks nädalaks haiglasse.

15., 16. ja 17. juulil käis vaatamas A. Tubaka, kuid tööle ei hakanud. Kahe päeva pärast tuli ta koos T. Labiga. Viimati nimetatu töötas siin kahe nädala jooksul kuus ja pool päeva.

16. augustil jõudis A. Tubaka krohvi parandamisega valmis. 17.—20. augustini hangiti lupja ja lubjapritsi. Siis ütles A. Tubaka, et ta varem maaritööd pole teinud ja seda ei oska.»

Vahepeal oli meister haige ja keegi teine Jaama tänava kontorist ei osanud mingit abi anda. Lõpuks tuli kohale töödejuhataja H. Ilves, kes hakanud töömehele värvimist õpetama. Vahepeal oli A. Tubaka korstnat valgendades ajanud katuse lupja täis ja ääreplekki värvides määrinud katuse kirjuks.

«Töö värvipritsiga hakkas edenema. 26. augustil lasksin A. Tubaka nõudmisel maja vooluvõrgust välja lülitada, et ta saaks värvida seina juhtmete ümbert. A. Tubaka värvis ära kelbalauad ja ääreplekki juhtmete kohalt, kuid seina jättis värvimata, ütles, et niiüd võib voolu sisse lülitada, seina saavat ka nii värvida.»

27. augustil käis töödejuhataja H. Ilves kohal ja nõudis töömehelt remondi lõpetamist 1. septembriks: kui A. Tubaka ei tee, siis saadetakse teised mehed. Kuid kedagi ei tulnud ja määrati uus tähtaeg — 6. september.

«A. Tubaka tuli ja ütles, et maja on vaja uuesti elektrivõrgust välja lülitada. Esimene voolukatkestus maksis mul 20 rubla, seepärast keeldusin. A. Tubaka sai ise elektrikutega kokkuleppele ja 6. septembril eraldati jälle maja vooluvõrgust.

6. septembril värvis A. Tubaka seina juhtmete ümber üsna mustjashalliks, kuigi maja on mujalt helehall. Pärast seda pole ei A. Tubaka ega keegi teine remonti jätkanud. 13. septembril käis kohal H. Ilves ja lubas 18. septembril uue töölise saata, kuid ei ilmunud kedagi.»

Veel on värvimata uksed, aknad, osa kelbast ja otsalaudu ning vihmaveerennid. Värvida tuleks ka alusmüür, sest see on remondi käigus määritud, samuti on määritud katus ja kõrvalhoone seinad. Lõpetuseks sobivad hästi E. Lätti sõnad: *«Ehitusteenindusvalitsuse asja-ajamine minu maja remontimisel on igal juhul veider, kui mitte öelda, et see on irvitamine tellija üle.»*

STEPAN KARJA

KIRJADE TOAST

MEILE VASTATAKSEI

«MITTE AINULT TEABEKS»

(17. aug.)

Vastuseks kirjutab Tartu Filmilaenutusbaasi juhataja **Evald Muna:**

«Kriitilised märkused Tartu linna kinoreklaami kohta tuleb õigeks tunnistada. Kirjutis on filmibaasi kunstnikega läbi arutatud, edaspidi püütakse reklaami mitmekesistada (muuta värvikamaks, kasutada erinevaid šrifte jne.). Viimasel ajal oleme Riia—Kalevi nurgal asuva reklaami valmistamisele rakendanud mitmeid baasi kunstnikke ning reklaam on muutunud meie arvates mitmekesisemaks.

Täiendav suurreklaam Anne linnaossa on teoksil. Valminud on reklaamistendide kavandid (seni on aga leidmata asutus, kes oleks nõus võtma enda peale konstruktsioonide valmistamise).

Aastaid on meile raskusi valmistanud vajalike värvide saamine. Meie guašš-värvide aastavajaduse peab rahuldama Tallinna Väikehulgimüügi Universaalkauplus. Olgugi et käime värve nõutamas igal kuul, oleme neist enamasti ilma jäänud või siis saanud ainult vähemvajalikke toone. Näiteks ei ole olnud terve aasta jooksul musta, punast, oranži, pruuni jt. värve. Aastafondist oleme kätte saanud ainult 15%. See põhjustab reklaami ükshuisust ja erksuse puudumist.

Täiendavate klaasitatud reklaamikastide paigutamist on takistanud vitriiniklaasi puudumine. Aastas lõhuvad huligaanid pooltel stendidel klaasid, lõhutud stendid tuleb aga asendada uutega ja praegugi ootab kümmekond reklaamialust klaase. Ehitusteenindusvalitsus pole aasta algusest saanud vajalikus koguses suuremõõdulist vitriiniklaasi. Tahame paigutada reklaamialused Kalda tee ja Puiestee tänava piirkonda, Anne kaupluse juures asuv stend seatakse ümber Anne bussipeatusse.

Oleme soovitanud linna kinovõrgul laiendada jooksvat reklaami suuremates asutustes, ehitada ümber kino «Salut» fassaadireklaam, taastada seansieelne helireklaam kõigis kinodes.»

Tartu Riikliku Kinovõrgu direktoril **Jaan Soonel** oli omalt poolt lisada järgmist:

«Artiklit arutati põhjalikult linna kinotöötajate nõupidamisel. Samasugust stendi nagu linnabussijaamas oleks vaja ka 21. Juuni tn. haljasalale. Linnas on praegu kokku 10 kinoreklaami koondstendi. Plaanitsetakse veel 2—3 Anne linnaossa ja Leningradi tn. piirkonda. Varem olid väikesed reklaamstendid ka suuremate kaupluste akendel.

Kaaluv osa on täita reklaamil kinode juures. Kahjuks on meil reklaamfotosid vähe.

Tsentraliseeritud reklaammaterjali hulgas leidub veel tühist ja väheütlevat.

Kinotöötajad otsivad pidevalt võimalusi reklaami parandamiseks.»

«VABAÕHUPÄRASEMALT»

(4. sept.)

Lydia Koidula nimelise Pärnu Draamateatri peanäitejuht **Vello Rummo** vastab A. Raiste repliigile nõnda:

«Tänavuse suve erakordselt keerukate ilmastikutingimuste tõttu (juunis-juulis) ei olnud Elva publik ainus, kellele L. Koidula nim. Pärnu Draamateater pidi etenduse «Hallo, Dolly» ärajätmisega pettumuse valmistama. Sama saatus tabas mitmeid teisigi paiku, kus puuduvad võimalused suhteliselt suurt ruumi nõudva lavastuse ülekandmiseks siseruumidesse. Mis puutub Elvas 31. juulil ärajäänud vabaõhuetendusse, siis tegi Pärnu teater mitmel korral suurte vihmahoogude vahel katset (kl. 16—18)) dekoratsioone üles panna, kuid lavakujunduse ja kostüümide huvides tuli sellest lõpuks loobuda (järgmisel päeval seisis ees suvehooaja lõpetamine sama tükiga Pärnu Vallikäärus). Kell 18.05 (vähem kui tund aega enne etenduse väljakuulutatud algust), kui pea kohale kerkis uus äikesepilv ja kohale polnud saabunud ei kohaliku kultuurimaja esindajat ega ainsatki etendusehuvilist, püüti luua kontakti kultuurimajaga, aga kedagi kätte ei saadud (viimane asjaolu pole kahjuks iseloomulik ainuüksi Elvale — mitmel pool mujalgi on üliraske, kui mitte võimatu, leida enne etendust kohalikke kultuurijuhte, et nõu ja abi saada. Sageli tavatsetakse ilmuda kohale alles etenduse lõpuks üüriraha või protsenti sisse nõudma). Teatri administraatori (H. Endoja) kinnituse kohaselt polnud lähemas ümbruses ainsatki kohta, kuhu olnuks võimalik kinnitada teadet etenduse ärajäämise kohta. Nii jäigi potentsiaalne külastaja ilma vajaliku informatsioonita. Sellekohase kriitika peame nurisemata omaks võtma.»

KÕLELLE KÕLEEST

MARETI MONOLOOGID

Jõe ja järve vahet teab minu ema paremini. Tema Emajõkke ujuma ei luba, aga Elva järve viib, ja Kääriku järve ka.

*

Ma mõtlen ka, et päris alguses ma vist lugeda ei osanud, aga seda ma enam ei mäleta, see oli ammu.

*

Õpetaja, sul läheb igavaks, kui ma arve täitsa algusest, hakkan loendama. Ma algan üheksakümne kaheksast peale, siis on sada kohe varsti käes.

*

Lasteaias

Tädi Maie, mis sest, et sul on töö käes, lase ikka laps uksest õue mängima. Ema ise ütles, et sul on lahtised käed. Siis sa saad ju need töö juurde maha jätta.

*

Isa, sünnita mulle ruttu vanaisa! Ema sünnitas õe, sina too jälle vanaisa koju. Las ta alguses on pealegi väike, aga pärast hakkab ta mulle lasteaeda järele käima ja toob iga kord kommi, kui tuleb.

*

Onu Paavo on jõukas mees — ta jõudis isa sangpommi kümme korda üles tõsta! Isa ise sai ainult kaheksa korda.

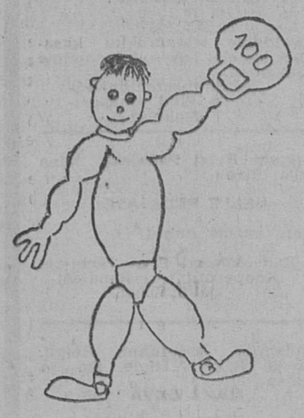

*

Ema, sinu käsi on liiga kõrgele pandud. Trepi sang on ka väga üleval. Kui ma tahan neist kinni hoida, pean täitsa viltu käima. Ainult liivaämbri sang on parajasti lapse jaoks tehtud.

*

Kas sugulased on need, kes külla tulles kingitusi toovad nagu vanaema?

*

Mis selle Punamütsikese jutu mõte küll on? Vist tahetakse õpetada, et käärid ja niit peavad alati õmbluskarbis olema. Kui paberit lõikad ja käärid põrandale unustad, ei leia neid kohe üles ja hunt jõuab Punamütsikese vahepeal ära seedida.

*

Meil kodus kes-kütet ei ole. Meil on: «Kes kütab, kes kütab?» Isa kütab.

*

Topime täna õhtul ajalehte ninasse. Nohuga ei tule õhk kuidagi läbi! Kinganinad tegi ajaleht laiemaks, enam ei pigista sugugi.

*

Ema, kui sul kunagi aega on, siis ütle mulle seda. Ma tahaksin näha, mis see aeg on. Muidu sa alati ütled, et aega ei ole või aega on vähe. Ma ei tea, kuidas siis on, kui aega on.

Sisseastumiskatsetel erikooli

Mis piimapudel maksab, seda ma ei tea, sest laste käest tühje pudeleid vastu ei võeta.

*

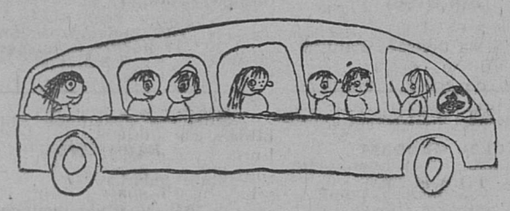

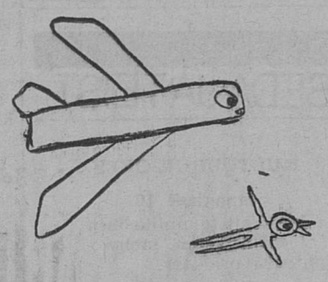

Mis on lennuki ja linnu vahe, seda ma pole saanud veel täpselt järele vaadata. Aga üldse arvan, et linnud sünnivad pesas munadest, aga lennukid on vabrikus tehtud.

*

Puu ja põõsa erinevust on täitsa rumal küsida — igaüks ju näeb, et puul on üks tüvi, põõsal mitu.

Esimeses klassis

Õpetaja, ma tahaksin kõige tagumisse pinki istuda. Seal ma saan vähemalt omaette olla. Sinu jutt segab mind nagu minu rääkimine sind.

*

Kas õpetaja on tähtis ülemus, et temale peab teie ütlema? Isa ütleb küll kõigile sina, kellega ta ühes koolis käis.

*

Õpetaja, oma õest ma eeskuju võtta ei saa. Tema on minust palju suurem. Las tema ise võtab minust eeskuju, sest väiksem mahub suuremasse lihtsamalt sisse.

*

Koolis on hoopiski teisiti kui lasteaias. Teha ei tohi midagi, ainult istu ja kuula. Seal on rohkem nagu bussis — kõik istuvad näoga ühele poole ja vaatavad, mis eespool juhtub.

Kogunud LAINE PEEP
Illustreerinud TORMI (7 a.)

I. ANDRONOV

Spekulantide kättemaks

(Algus eilses «Edasis».)

PLAHVATUSED JA LASUD

«Senaator Goldwateri nime ei kasutatud söödana sugugi juhuslikult,» ütles Setter. «Atendaadi organiseerijad olid kuidagi teada saanud, et Bollest huvitavad senaator Goldwateri sidemed maaspekulantidega. Pärast plahvatust «Clarendoni» ees uurisime toimetuses kõik Bollesi paberid hoolega läbi ja leidsime märkmed, kus oli juttu Goldwateri kahtlastest tehingutest ülesostja Ned Warreniga. Warren on ebaseaduslike maamahhinatsioonide pärast mitmel korral kinni istunud. Andsime need Bollesi paberid kohe politseile üle, et kurjategijad kiiresti kinni võtta . . .»

Möödus kümme päeva. 13. juunil teatas Phoenixi politsei juurdlusosakonna šeff, kapten Dan Losier: «Kuritegu sooritati mitme isiku vandenõu tulemusena. Juurdlus puudutab ka mitmeid poliitikategelasi, sealhulgas senaator Goldwaterit. Me pole temaga veel vestelnud, aga võib-olla teeme seda.»

Mitte keegi politseist ega prokuratuurist pole Goldwaterit tülitanud. Ja pool tosinat võimalikku kaasosalist on ka vabaduses. Linna prokurör oli uurijatele selgitanud (viimased lobisesid selle ajakirjanikele välja), et mõrvarite otsimine on seisma pandud Goldwateriga lähedastes suhetes oleva kohaliku poliitikategelase ja miljonäri nõudel, kes oli prokurörile paljutähendavalt meelde tuletanud, et on talle kunagi «kinkinud» 15 000 dollarit.

«Goldwateril on meie osariigis kõikjal omad mehed,» rääkis Setter. «Neil on ringkäendus ja hätta ei jäeta kedagi.»

Imposantne Barry Goldwater pole ammust ajast seadusega kuigi heal jalal. Juba oma karjääri algul, kandideerides 1952. aastal Arizonast USA Senatisse, tihkas ta võtta vastu 5000 dollarise annetuse oma valimiskampaania fondi tuntud gangsterilt William Beoffilt, hüüdnimega Rasvane Willie.

Kolm aastat olid Rasvane Willie ja pistrik Barry nii suured sõbrad, et käisid kuulujutte kartmata üheskoos abikaasadega hasartmängude pealinnas Las Vegases meelt lahutamas. Siis läksid nad aga ootamatult tülli ja oktoobris 1955 ütles Goldwater senisest sõbrast avalikult lahti ning kuu aega hiljem oli Rasvane Willie surnud: lendas õhku autosse peidetud dünamiidilaengu plahvatuse ajal.

Veel viis aastat hiljem sattus senaatoriga vastuollu teinegi Arizona gangster, Gus Greenbaum. Pärast vastastikuseid ähvardusi leiti gangster ühel 1958. aasta detsembrihommikul oma majast läbilõigatud kõriga. Tookord hakkasid Goldwateri kohta levima igasugused kuulujutud. Ta ise aga ilmus vagura näoga Greenbaumi matustele. Neid, kes Greenbaumi ja veel varem Rasvase Willie ära koristasid, muidugi ei leitud. Nüüd seostatakse toonaseid tumedaid lugusid ka Donald Bollesi surmaga.

«Praegu oleks Goldwaterile kõige ohtlikum, kui tema tehingud Phoenixi maaspekulantide kuninga Ned Warreniga avalikkuse ette tuleksid. Seda suli jälitas Bolles juba 1967. aastast saadik. Ta avaldas tema afääride kohta mitu kirjutist, Warren aga tuli kummalisel kombel jälle veest kuivalt välja. Ja kui Bolles seda asja ikka edasi uuris, maksis see talle elu,» ütles Setter.

Kuuekümneaastasele miljonärile Ned Warrenile, keda tuntud mafiafilmi eeskujul ristiisaks kutsutakse, kuulub Phoenixi idapoolses äärelinnas kõrge plangu ja elektronsignalisatsiooniga kaitstud luksuslik villa. Trellitatud väravast õnnestus mul siiski korraks näha jässakat mustajuukselist meest, püss käes. Samas tormasid värava juurde kaks suurt koera.

Warren on tuntud väljaspoolgi Arizona piire. Tema õige nimi on Natan Vaksman. Sündinud on ta Bostonis. Juba noorukina hakkas gangsteriks ja sai seetõttu Chicago, Denveri, New Yorgi, Miami ja San Francisco politseile tuttavaks. On istunud paljudes vanglates, sealhulgas New Yorgi kuulsas Sing Singis. Aastal 1961 asus elama Phoenixisse ja hakkas tegema äri Arizona kõrbe «päikesepaisteliste nurgakestega». Tegi rahast paljaks paar tuhat lihtsameelset ja pani koos Arizona politsei- ja kohtuvõimudega taskusse miljoneid. Poolteise aastakümnega läks tal korda lahti saada ka seitsmest mässama hakanud alluvast: üks mürgitati, ülejäänud hukkusid osavalt korraldatud autoõnnetustes.

«Ristiisa» kaheksas ohver oli tema endine isiklik arvepidaja Edward Lazard, kelle Bolles oli paljastanud kui altkäemaksuvõtja ja rääkima sundinud. Lazardilt kuuliski Bolles Warreni ja Goldwateri tehingutest. Lazard lubas paljastada kõik oma patroonid, kui ta kohtulikust karistusest pääseb. Bolles teatas sellest võimudele. Lazard sai kohtukutse, kuid seletusi ei jõudnud anda: kümme tundi enne kutsel märgitud aega leiti ta laip Phoenixi administratiivhoone tagatrepilt, rinnas ja kuklas viis kuulihaava. Mõrvareid ei leitud.

«Bolles oli Goldwateri saladustel päris kannul,» jätkas Setter. «Tema arhiivi uurides leidsin märkmed soovituskirja kohta, mis senaator oli andnud Warrenile, et viimane saaks kasutamiskõlbmatut kõrbemaad kultuurkruntide sildi all müüa. Mul läks korda suurte jõupingutuste ja kenakese riski tulemusena see kiri hankida! Kirja all on Goldwateri isiklik allkiri. Kohtule on see siiski vaid kaudne asitõend. Nagu seegi tõestatud asjaolu, et Bollesi tapnud gangster Adamson on «ristiisa» käealune. Arvatakse isegi, et Warren finantseeris Goldwateri valimiskampaaniaid. Kuid vaevalt siin tõeni õnnestub jõuda.»

«Arizona Republici» toimetuse töötajad kardavad, et Setterit võib tabada sama saatus, mis Bollestki.

MEELEHEIDE

Ajalehe «Arizona Republic» neljakorruseline hoone Phoenixi südalinnas meenutas neil päevil sissepiiratud kindlust.

Sissepääsu juures ja igal korrusel on valvurid, kes mitmel korral minu ajakirjanikutõendit uurisid. Toimetuse töötajate autod on õuel valve all. Peale selle kleebivad lehemehed autost väljudes uksed, pakiruumi kaane ja mootorikatte kinni kleeplindiga, et avastada, kas keegi pole äraolekul midagi autosse pannud.

«Mina vaatan iga kord ka auto alla,» lisab Setter. «Ma saan aru küll, et üldiselt on see mõttetu. Kui nad tahavad tappa, siis tapavad. Ka Bolles teadis seda . . .»

Setteri ütlust mööda oli neid mõlemaid sageli ähvardatud. Tundmatud helistanud Bollesi naisele ja teatanud: «Teie mees sai äsja autoõnnetusel surma.» Või küsinud: «Kuhu peaksime teie mehe laiba jätma?» Tuli ka ähvarduskirju: «Pistke see paber vette, siis näete, mis teiega juhtub.» Vees süttis kemikaalidega immutatud paber heleda leegiga põlema.

Kõige rohkem häirinud Bollest aga see, et isegi pärast paljusid paljastavaid reportaaže ei muutunud Arizonas mitte midagi. Kurjategijad köndisid vabaduses, korruptsioon õitses nagu ennegi. Lisaks kõigele lükkas «Arizona Republic» — siin oli Bollesist silmapaistev ajakirjanik saanud — tagasi tema artikliseeria, milles kutsuti üles muutma kardinaalselt kogu kohtuja juurdlussüsteemi. See oli talle eriti valus löök.

Pool aastat tagasi palus meeleheitele aetud Bolles end vabastada sopas sobramisest ning viia üle linnauudiste osakonda. Palve rahuldati. Bolles jättis Goldwateri valgustkartvate tehingute jälgede ajamise pooleli ega pöördunud nende juurde enne tagasi, kui tuli too saatuslik telefonikõne ning kutse «Clarendoni». Milleks oli vaja tappa endist vaenlast?

«Arutasime seda asja toimetuses,» vastas Setter, «ja jõudsime järeldusele, et Bolles tapeti hoiatuseks teistele reporteritele. Vajadusel oleks tema suud saanud sulgeda palju vaiksemalt, kasvõi mõnes kõrvalises tänavas ära koksata. Selle asemel aga korraldati päise päeva ajal Phoenixi südalinnas suur plahvatus. Ilmne eesmärk: julgeks läinud lehemehele kätte maksta ja niimoodi sundida teisi keelt hammaste taga hoidma.»

«Arizona Republici» poolt väljakuulutatud 34 000 dollarine autasu ei ole kedagi meelitanud kõrgelseisvaid mõrtsukaid paljastama. Neid ei hirmuta ka eelseisev protsess. Hukkunu kolleegid ei oota siit mitte mingeid sensatsioonilisi paljastusi. Sama arvab Bollesi lesk.

Ajakirjast «Novoje Vremja» (nr. 37, 1976)
TÕNIS VÄRNIK

RASSISTIDE VANGIKONGIDES

MAPUTO, 22. 9. (TASS). Püüdes tõkestada ulatuslikke apartheidivastaseid väljaastumisi, panevad LAV rassistlikud võimud riigis toime suuri vahistamisi. Alates 16. juunist, mil Johannesburgi eeslinnas Sowetos puhkesid protestidemonstratsioonid, on vangikongidesse heidetud 5200 inimest.

Nagu juba varem teatati, on sama aja jooksul ainuüksi ametlikel andmeil politsei arveteõienduste tagajärjel hukkunud ligi 400 inimest.

Ettekandest nähtub, et süüdistused, sealhulgas need, mis tuginevad arvukatele rassistlikele ja antikommunistlikele «seadustele», on esitatud üksnes veidi rohkem kui tuhandele inimesele. Seega on valdav enamik areteerituid võetud vahi alla.

LAV-s praktiseeritakse ulatuslikult vangistatute piinamist ja peksmist. Ettekande autorid toovad ära neile teatavaks saanud 19 piinamise ohvriks langenud vangi nimed.

Tootmise koopereerimine ja spetsialiseerimine on Nõukogude Liidu ja Poola RV majandussuhete iseloomustavamaid jooni. Näiteks valmistab Poola Nõukogude auto «Žiguli» detaile. Nõukogude Liit omakorda Poolas valmistatava auto «Fiat 126p» detaile.

Pildil: Krosno tehase tsehh, kus valmistatakse «Žigulide» amortisaatoreid.

CAF/APN

WINFRIED LÖSCHBURG

„MONA LISA" RÖÖVIMINE

8

Selts keeldus maale tagasi ostmast, sest Maeghtile tasutud summa oli maksebilansis fikseeritud kahjumina. Piltide ostmisel pidanuks näitama kasumit, mis kuulub maksustamisele. Lunaraha ja maksud kokku moodustasid nii suure summa, et kindlustusselts oleks ka tegelikult kahjumit saanud. Uskumatu, ent tõsi — väärtuslikud maalid langesid maksuseaduste ja kasumiiha ohvriks. Ei leitud ühtki teed rahvuslike kunstiaarete päästmiseks. Väljapressijad olevat viimaks öelnud, et nad teevad nüüd piltidest röömulõkke.

Maalid on jäänud jäljetult kadunuks.

8. oktoobril 1961 varastati Baseli muuseumist väärtuslik Cranachi loodud Saksi kuurvürst Johann Friedrichi portree. Politsei hakkas kõigepealt kontrollima hoone telefone. Loodeti, et varas helistab ja nõuab lunaraha. Maal (väärtus umbes 190 000 marka) oli väga tuntud ning müük oli ebatõenäoline. Ent kõik jäi vaikseks. Alles 1962. aasta kevadel esitati Baseli Kunstiühingule anonüümkirjas ettepanek, tasuda Cranachi tagastamise eest 15 000 franki. Kirjas mainiti ka kohta, kuhu raha toimetada. Politsei nõusolekul võeti ettepanek vastu. Kirjeldatud kohta peideti paberitükkidega täidetud ümbrik. Detektiivid varitsesid mitu päeva. 24. aprillil ilmus kohale keegi mees ja püüdis pakikest märkamatult ära võtta. Kinnivõetu osutus keemialaborandiks ning läbiotsimisel leiti tema korterist peale maalide veel seitse varastatud kunstieset, mis olid ajapikku Baseli muuseumist kaduma läinud. Varas väitis end olevat tegutsenud õnnetu kogumiskire õhutusel. Cranachi maali olevat ta tahtnud rahaks teha selleks, et osta jaapani nikerdusi.

1962. aasta oktoobris varastati ühest Zürichi villast inglise kunstniku Constable'i maal. Omanikult nõuti telefoni teel 30 000 franki. Kui varas ilmus kokkulepitud paika, avanes furgoonauto luuk. Kaks kriminalisti hüppasid välja ning võtsid kurjategija kinni.

1964. aasta veebruaris tekitas suurt kõmu väljapressimiskatse, mis tehti Brüsseli muuseumist röövitud Rubensi skitsi «Neegripead» arvel. Pildi väärtus oli ligi neli miljonit marka. See Rubensi teos on ülituntud: selle reproduktsioon ehib Belgia viiesajafrangiste rahatähtede tagakülge. Kaks päeva pärast vargust helistati muuseumi direktorile ja nõuti 850 000 franki lunaraha. Muuseum informeeris kohe politseid, ja kui varas helistas teist korda, suudeti telefoniautomaadi asukoht välja selgitada ning kurjategija tabada.

— — —

«Mona Lisa» sensatsiooniline vargus aastal 1911 tekitas pikaks ajaks arvamuse, et kuulsad teosed on varguskindlad, sest neid ei saa müüa. See seisukoht osutus vääraks.

Üha suurem hulk mitmesuguse väärtusega teoseid vahetab salaja omanikku. Rahvusvahelise ulatusega turustussüsteem kergendab varastatud esemete müüki teistes maades ja teistel mandritel. 1965. aastal ilmunud raamatus «Kunst als Kapitalanlage» («Kunst kapitalimahutusena») kirjutab Horst Wagenführ: «Kuni viimase ajani oli kunstiteoste suuremaid turustuspaiku Argentiina. Valdav osa Euroopas varastatud või võltsitud maale on toimetatud Lõuna-Ameerikasse. Kõrg nende vastu on seal väga suur, kunst on sotsiaalse seisundi ülesupitamise tähtsamaid vahendeid.» Kunstiturg muutub üha enam ülemaailmseks. Hõivatakse uusi turge — Kanadas, Lõuna-Aafrikas, Lähis-Idas, Austraalias, Jaapanis.

Musta turu kaudu kaob kunstiaardeid jäljetult. Neid varastavad rahvusvahelised jõ[illegible] või üksinda tegutsevad kurjategijad ning müüvad rikastele erakogujatele, kes peidavad nad kiivalt oma villade või mõisate teraskambreisse. Uued omanikud ei tunne erilist huvi kunstiteoste päritolu vastu. Juba viiekümnendate aastate lõpul levis teateid poolestsajast põrandaalusest kunstikogust Lõuna-Ameerikas, kuhu olevat kadunud paljud meistriteosed. Mitme suure kunstivarguse jäljed viisid Texase miljonäride juurde. Rohkesti kunstiteoseid müüakse pürjelitele ja tõusikutele, kes tahavad oma elamist moodsalt sisustada.

Uuema aja tuntumaid kunstivargaid on Karl-Heinz Bergk. Aastaid jälitasid teda paljude maade politseiorganid. Tema viimane suur vargus oli 27. jaanuaril 1959. Ta murdis sisse Viini tarbekunstimuuseumi ning sai saagiks kolm väärtuslikku idamaist vaipa: ühe nn. tintoretto vaiba (hind 9000 marka), ühe pärsia vaiba (hind 35 000 marka) ja XVII sajandist pärineva nn. medaljonvaiba (hind 40 000 marka). Muuseumi jättis ta maha kirja:

Väga lugupeetud härra direktor!

Nagu te küllap olete vahepeal juba kindlaks teinud, olin sunnitud Teie loata laenama muuseumist mõningaid vaipu, sest tahan nad kunstilistel eesmärkidel kopeerida. Legaalsel teel ma selleks luba ei saanud. Umbes kolme kuu pärast jõuan koopiatega valmis. Täpselt 1. mail 1959 saate vaibad tagasi — kui te ei informeeri võimusid ja avalikkust. Sel juhul pean vaibad hävitama. Lisaks teatan siis enda õigustuseks ajakirjanikele, kui kergemeelselt te hoiate väärtuslikke esemeid (provotseerides sellega omavolilist laenamist).

Kiri oli pettemanööver aja võitmiseks. Spetsialistid teavad, et vaid ühe niisuguse vaiba jooniskopeerimine võtab mitu kuud, medaljonvaiba koopia tegemine kogunisti kolm aastat.

Kurjategijat hakati kohe otsima. Informeeriti kõiki politseijaoskondi, piirivalve- ja tollipunkte, et hoida ära vaipade sattumist välismaale, ning paljude riikide kunstikaupmehi. Raudteejaamade pagasijaoskondades seati sisse kontroll. Kuid keegi ei avanud kaht kokkupakitud telki, mis ootasid tollipunktis Itaaliasse saatmist. Telkide sisse olidki vaibad keeratud.

Kunstivaraste nimekirjade läbivaatamisel Interpol'is äratas tähelepanu Bergki nimi. Ta oli palju kordi vangis olnud, tema kuritegude hulka kuulusid vargused, väljapressimised, võltsimised, pettused. Ta tegutses üksinda ning kasutas originaaldokumente, mis olid välja antud Rudolf von Steubeni, Karl Heinz Scharwächteri, Karl Heinz Seroka, Eugen La Salle'i nimele. Bergki otsiti taga, sest ta oli 15. augustil 1958 varastanud Kölnist väärtusliku madonnakuju, murdnud 24. augustil sisse Luxembourgi muuseumi ja 27. septembril röövinud antiikehteid Amsterdami Riiklikust Muuseumist. Vaipade vargus tundus olevat samuti tema kätetöö.

Jäljed viisid kõigepealt Liibanoni. Umbes kuu pärast vargust oli Bergk peatunud Beiruti luksushotellis «St. Georges», kus oli esitanud passi Hamburgi kaupmehe Heinz Krassi nimele. Ta oli elegantselt riides ning käitus enesekindlalt, otsides kontakte tekstiilikaupmeestega, et osta vanu idamaiseid vaipu, nagu ta rääkis. Seejuures pakkus ta ühele Beiruti nimekaimale ärimehele müüa medaljonivaipa. Ärimehe kutsutud ekspert kuulutas vaiba võltsinguks. Arvatavasti taheti hinda alla viia, ning vaip müüdigi naeruväärse 6500 marga eest. Ärimehe röõm ei kestnud kaua. Peagi teatas Araabia ajakirjandus vargusest Viinis. Ärimees läks Austria saatkonda ning tagastas vaiba ostuhinna eest.

Bergk oli jalga lasknud, kuid politseil oli nüüd tõendeid. Tehti kindlaks, et Bergk elas 1958. aasta 14. detsembrist Viinis, kus uuris põhjalikult muuseume ja näituste kataloege, ilmselt valmistades ette uut suurt vargust. Tehti kindlaks ka tema marsruut pärast vaipade riisumist: Viinist oli ta rongiga sõitnud Milaano kaudu Brindisisse, seält laevaga Ateenasse, edasi Istanbuli, Alepposse ja Beirutisse. Märtsis oli ta peatunud Monte Carlos ja Pariisis. Kaht puuduvat vaipa tuli otsida sellelt marsruudilt.

Järgmine teade tuli Firenzest. Keegi oli palunud üht kunstiteadlast teha ekspertiis Rimini koolkonna tundmatu meistri maalile XIV sajandist. Professorist eksperdile meenus, et ta on teost näinud Zürichis. Ning sealt oligi see kolm päeva tagasi varastatud. Pildi valdaja lõi millegipärast ootamatult kartma ja kadus. Politsei poolt esitatud fotodel tundis professor ära Bergki.

Paar päeva hiljem püüdis keegi mees ühes Pariisi kunstikaupluses müüa maali 800 000 frangi eest. Kaupmees kõhkles ja pöördus eksperdi poole. Too tundis kohe ära, et tegemist on tundmatu meistri maaliga, mis peaks asuma Zürichis. Ta helistas sealsesse muuseumi ja sai vargusest teada. Kuid Bergk oskas taas õigel ajal kaduda, jättes pildi maha.

(Järgneb.)

Veel sõbrameestest omavahel

16. septembri «Edasis» ilmus ajalehest «Morning Star» tõlgitud lugu inglise jalgpalluritest, kes eelistavad keerulises olukorras sööta pall meeskonnakaaslastele, kes neile meeldivad. mitte aga nendele, kes neile ei meeldi. Mängijad järgisid nn. sõbrameeste mängu põhimõtet isegi siis, kui nende tegevus oli vastuolus treeneri taktikalise plaaniga.

Inglise spordipsühholoogid ei olnud esimesed, kes seda tähele panid. Nõukogude Liidus on ilmunud mitu sellealast teaduslikku uurimust. 1973. aastal tegi A. Morozov Üleliidulises Kehakultuuri Teadusliku Uurimise Instituudis katseid, kus esimeses seerias pidid katsealused korvpallurid depersonifitseeritud situatsioonis (mängijate sümbolid skeemil) söötma palli kõige sobivamal positsioonil olevale partnerile. Paar päeva hiljem korrati sama harjutust. Need korvpallurid, kes mõlemal korral söötsid ühele ja samale sümboolsele mängijale, valiti kolmandaks katseks, sest nad orienteerusid hästi mängus ja lahendasid ülesande taktikaliselt õigesti.

Kolmandas, kriitilises katses muudeti tingimusi, mängijad skeemil personifitseeriti (sümbolid asendati fotodega). Selle sümboli asemele, kellele katsealune mõlemal korral andis taktikaliselt õige söödu, paigutati temale antipaatse mängija foto, söötja suhtes taktikaliselt ebasoodsamal positsioonil oleva sümboli kohale aga asetati sümpaatse mängija foto. Eelnevalt oli grupisisene omavaheline positiivne ja negatiivne hoiak kindlaks tehtud.

Juhtuski nii, et söödu sai ebasoodsamal positsioonil kuid söötjale sümpaatne sõbramehest mängija. Katseid tehti väga palju, teise ja kolmanda katse tulemuste vahe oli statistiliselt usaldusväärne. Võib kujutleda tähe haletsemisväärset olukorda võistkonnas, kus tal pole autoriteeti. Soodsal viskepositsioonil olles ei saa ta palli ja jääb pealtvaataja ossa. Võib arvata, et reaalses korvpallimängus kiiruse ja emotsionaalse pinge tõttu antakse sõbrameestele sööte veelgi rohkem.

Katsetest selgus veel, et sportlase käitumine personifitseeritud situatsioonis sõltub nende meisterlikkusest. Keskpärased mängijad jäävadki depersonifitseeritud taktika tasemele, s. o. teevad kõik nii, nagu treeningul õpitud ja läbi proovitud. Nii sulavad keskpärased mängijad hästi peaaegu igasse meeskonda, nad teevad harva vigu. Meisterlikkuse tõusuga kaasneb loominguline taktikaline kombineerimine, varemõpitu varieerimine. Sellel tasemel on mängu personifitseerimine hädavajalik. Selgus, et taktikalistelt võimetelt ja kombineerimise leidlikkuselt nõrgemad mängijad kohanevad personifitseeritud mängus halvemini. Selles väljendubki nende keskpärasus. Ainult isikulises situatsioonis, kus mõjuvad ka mängijate omavahelised suhted, tekib kordumatu, alati uudseid lahendusi andev korvpallimäng. Mäng psüühilisel tasapinnal jääb küll pealtvaatajatele sageli märkamatuks, kuid annab asjaosalistele endile õige mängutunde ja kajastub kaudselt võidupunktides.

Kui igav ja robotlik on mäng, kus kõik mängijad käituvad taktikaliselt õigesti, ei tee vigu! Ega vastanegi maga, niisugused kombinatsioonid on hõlpsasti ette aimatavad ja vastuabinõud lastakse kiirelt käiku.

Kuid kui söödu saab sõbramehest mängija, kes seda ei oleks pidanud saama, siis tekib ühe hetkega uudne, mitteharjumuspärane mänguseis. Tavaliselt visatakse korv või lüüakse värav just sealt, kust keegi seda aimatagi ei võinud. Just sellised korvid-väravad tekitavad pealtvaatajaile naudinguvärinaid, neid mäletatakse hiljemgi. Kaldun arvama, et inglise spordipsühholoogide järeldused on mõneti ennatlikud, nn. mäng sõbramehe tasemel annab tunnistust hoopiski mängijate meisterlikkusest. Muidugi tuleb arvestada seda, et välismaa meeskonnad pannakse sageli kokku mitmelt poolt palgatud tähtedest. Sel puhul võib tõesti kõne alla tulla mõnede mängijate äärmuslik individualism, omavaheline sobimatus. Nõukogude spordis on probleem vähema kaaluga, on ju kogu meie spordile omane sõbralikkus, kollektiivsus ja sellest ka ladus koostöö.

PEETER LASTING

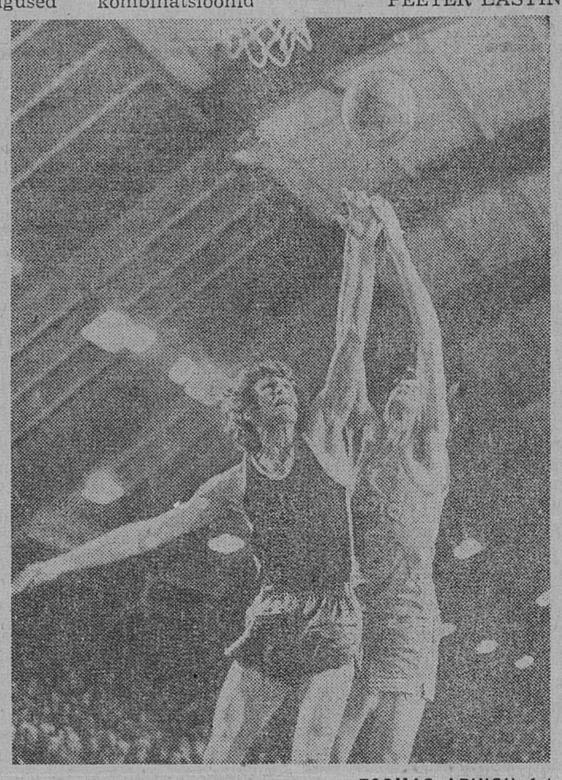

TOOMAS ARINGU foto

Uus Tartu rekord kõrgushüppes

TRÜ staadionil toimusid lahtised võistlused kergejõustikus — tänavune hooaeg hakkab lõppema ja kergejõustiklased kasutasid viimaseid võimalusi oma tulemuste parandamiseks.

Linna uue rekordi püstitas R. Kurbas 2.09-ga kõrgushüppes. Kuulitõukes ja kettaheites võidutses A. Tammert, saavutades vastavalt 18.46 m ja 52.62 m.

1000 m jooksus leidis aset pinev võistlus M. Konsa ja P. Kuke vahel. Võitis esimene, aeg 2.32,2.

Naised: 100 m E. Põldmaa 12,7, 500 m E. Aasmäe 1.19,8, kõrgus H.-R. Rebane 1.60.

Mehed: 100 m V. Savvi 11,8, 400 m T. Metsamaa 52,6, 110 m tj. M. Sinivee 15,6.

REIN RASPEL

Murdmaarajalt

Asutuste-käitiste ülelinnalise spartakiaadi murdmaajooksuvõistlustel Tähtveres olid võitjate tulemused sellised:

Naiste 500 m: 1. Reet Posti («Edu») 1.27,8; 2. Maire Jakobson (kaubandusvalitsus) 1.28,0; 3. Ira Saar (haridustöötajate kollektiiv) 1.28,5.

1000 m: 1. Taimi Liping (kaubandusvalitsus) 3.11,0; 2. Ira Saar 3.14,9; 3. Leili Kõiv (toitlustustrust) 3.32,7.

Meeste 1000 m: 1. Arvo Kolsar (haridustöötajate kollektiiv) 2.44,6; 2. Lembit Nõps (autoremonditehas) 2.47,0; 3. Küllo Tiido (ehitusmaterjalitehas) 2.48,2.

3000 m: 1. Aare Kuum (linna remondi- ja ehitusvalitsus) 9.11,6; 2. Küllo Tiido 9.14,3; 3. Arvo Kolsar 9.24,7.

Kõige rohkem punkte kogusid koondise «Tartu Autoveod», ehitusmaterjalitehase ja plastmasstoodete katsetehase kehakultuurlased. Suurusrühmade kaupa olid kollektiividest parimad:

I rühm — kurtide ühing, pimedate ühing, linna remondi- ja ehitusvalitsus;

II rühm — ehitusmaterjalitehas, plastmasstoodete tehas, «Edu»;

III — «Tartu Autoveod», haridustöötajate kollektiiv, aparaaditehas;

rajoonilise alluvusega käitised — konservitehas, rajooni remondi- ja ehitusvalitsus.

*

PÜHAPÄEVAL KELL 12 on Tamme staadionil Kohtla-Järve ja Tartu «Kalevi» kergejõustikumatš. Tartu võistkond on juba enam-vähem kindlaks määratud, kohtunikebrigaadides aga on veel vabu kohti palju. Soovijail tulla Tammele pool tundi enne matši algust.

IVAR KOSTABI

Siseasjade osakonnast teatatakse

Parukatega spekuleerimise eest võeti KrK § 152 alusel vastutusele **Madis Saarem** (1955). Ta oli Tallinnas ostnud 10 parukat ja müünud need Tartus kasuga maha. KrK § 197 lg. I järgi tuleb kohtus oma tegevusest aru anda **Enn Padaril** (1959), kes 10. juulil ärandas maja Nurme tn. 8 eest kod. K. sõiduauto ZAZ 695, ning tekitas avarii. Alatskivi sovhoosi töölised **Kalju Persidski** (1955), **Ants Lassi** (1937) ja **Hugo Logina** (1927) omastasid nende hoolde usaldatud linaseemnest 269 kg (540 rbl. 70 kop. väärtuses). Riisumise asjaolude väljaselgitamiseks algatas uurija KrK § 93 lg. II tunnustel kriminaalasja. 21. augustil varastas **Georg Laknovski** (1941) Sootaga sovhoosi sigalast 2 põrsast. Talle esitati süüdistus KrK § II lg. I järgi. Sotsialistliku omandi pisiriisumise eest võeti KrK § 94 lg. II järgi vastutusele **Pavel Jevsikov** (1929), kes 11. augustil varastas Tartu Konservitehase taaralaost 18 rbl. 50 kop. väärtuses tühje pudeleid. 23. augustil ta areteeriti. Varem kohtu poolt karistatud **Viktor Rüütli** (1918) tabati 9. augustil Uus tn. 13-b naistepesu varguselt. Eriti ohtlik retsidivist **Nikolai Vassiljev** (1928) varastas Burdenko 17 keldrist hoidiseid. Süüdistatuna KrK § 139 lg. III järgi võeti Vassiljev 9. augustil vahi alla. **Aare Tooming** (1956) ja **Aleksandr Põvvat** (1958) tungisid 9. augustil kell 23.50 restorani «Kaunas» juures kallale kod. L-le, kellelt võtsid ära raha. Süüdistus esitati KrK § 140 lg. II alusel.

Möödunud aasta suvel Kallaste linnas toimepandud varguse eest oli kohus karistanud **Sergei Skripkinit** (1954) tingimisi vabaduskaotusliku karistusega kohustusega töötada siseministeeriumi määratud kohas. Skripkin ei soovinud ausalt elada, 13. juunil huligaanitses ta Jõgeva — Tartu bussis. Kui bussijuht oli huligaani Savimetsa peatuse juures bussist välja ajanud, tungis Skripkin kod. P-le kallale, lõi teda ja võttis ära mopeedi (väärtus 113 rbl.). Süüdistatuna varguses ja kuritahtlikus huligaansuses (Krk § 140 lg. II ja 195 lg. II) võeti süüdistatav vahi alla. Kuritahtliku huligaansuse eest tuleb eelvangistuskambris kohut oodata **Rein Tampelil** (1939), kes Haaslava k/n. peksis oma elukaaslast ning ähvardas kirvega naabrit ära tappa. 19. augustil võeti vahi alla **Roland Kõrvel** (1951), kes huligaanseil ajendeil lõhkus restoranis «Volga» lauanõusid. KrK § 112 lg. II tunnustel algatati kriminaalasi **Tõnu Metsa** (1948), vastu kes oli 21. augustil (Kalda tee 22—25) abikaasale kergeid kehavigastusi tekitanud. KrK § 121 järgi võeti vastutusele **Tarmo Raud** (1946), kes 15. jaanuarist ei maksa alimente lapse ülalpidamiseks. **Mark Solntsev** (1928) ja **Larion Glazov** (1947), viibisid naha- ja suguhaiguste dispanseri statsionaaris süüfilise ravil, kus pidevalt rikkusid haigla korda ja ravirežiimi. Suguhaiguseravist kõrvalehoidumise eest võeti nad vastutusele KrK § 119 I järgi.

KALJO NÕMMOJA

TEADAANDED

Tänasest sõidavad 5. ja 12. liini bussid endisel marsruudil (Lutsu ja Taara pst. kaudu).

Tartu ATP

*

Laupäeval, 25. septembril kl. 13 kino «Varia» saalis värviline dokumentaalfilm «Imepärases maailmas». Tasuta.

*

Laste laulu-, tantsu- ja mänguringi esimene kokkutulek on 28. skp. kl. 16 tervishoiutöötajate majas Tiigi 11. Vastu võetakse 3—7 aastaseid lapsi.

Ootame kõiki endisi ja uusi liikmeid.

*

Laste näiteringi esimene kokkutulek 1. okt. kl. 16 tervishoiutöötajate majas Tiigi 11.

Ootame ka uusi lapsi, vanus 8—11 aastat.

*

M. Härma nim. Tartu II Keskkooli 70. aastapäeva kontsert kooli kunagistele õpilastele ja õpetajatele toimub reedel, 15. oktoobril kell 19 «Vanemuise» kontserdisaalis. Piletid müügil esmaspäevast reedeni 13—15 kooli kantseleis. Laupäeval, 16. oktoobril kell 12—15 on viilistlastel võimalik tutvuda kooli kabinettidega, kohtuda õpetajatega. Lendude koosviibimisi organiseerivad klasside esindajad.

SPORDISÕBRALE

1976. a. hooaja tulemustest allveespordis ja allveeküttimises ning 1976. a. plaanidest saab ülevaate ALMAVO Tartu Tehnika- ja Spordiklubi koosolekul 28. skp. kl. 17.30 (Kesk 19).

Toimetaja E. TOOMS

• TEATER •

«VANEMUINE»

SUURES MAJAS

teisip., 28. IX kl. 19 **teatrikülastajate konverents** (sissepääs tasuta)

1976/77. a. hooaja avaetendused

SUURES MAJAS

laup., 2. X kl. 19 **«Tavaline ime»**
pühap., 3. X kl. 12 **«Külavahelaulud»**, kl. 19 **«Kuulsuse narrid»**
esmasp., 4. X kl. 19 **«Matsipreili»**
kolmap., 6. X kl. 19 **«Äiu-äiu, poiss kui karu»**

VÄIKESES MAJAS

laup., 2. X kl. 19 **«Linnukaupleja»**
pühap., 3. X kl. 12 **«Naksitrallid»**, kl. 19 reserveeritud
Kassad avatud alates 25. skp. kl. 11—14 ja 17—19.30.

RAKVERE TEATER

25. ja 26. septembril kell 19

«VANEMUISE»
VÄIKESES MAJAS

«ROOMA SAUN»
S. Stratijevi komöödia

Pääsmed müügil kassas.

• KONTSERT •

FILHARMOONIA
«VANEMUISE»
KONTSERDISAALIS

reedel, 24. septembril kell 19.30

1976/77. a. hooaja AVAKONTSERT

Esineb ENSV teeneline kollektiiv Riiklik Sümfooniaorkester

Dirigent ENSV rahvakunstnik, rahvusvahelise konkursi laureaat **Neeme Järvi**

Kaastegevad: ENSV teeneline kollektiiv Eesti Televisiooni ja Raadio Segakoor ja RAM-i Poistekoor

Solistid: ENSV rahvakunstnik **Teo Maiste** (bass), rahvusvahelise konkursi laureaat **Aleksander Püvi** (tenor), vabariikidevahelise konkursi laureaat **Kalle Randalu** (klaver).

Kollektiivtellimusi võetakse vastu ja pääsmed müügil kontserdisaali kassas iga päev 11—14 ja 17—19.

FILHARMOONIA
TRÜ AULAS

esmaspäeval, 27. septembril kell 19

vabariikliku konkursi laureaadi ARBO VALDMA klaveriõhtu
(prelüüd ja fuuga)

Kavas: Bach, Mozart, Mendelssohn, Reger jt.

Pääsmed müügil TRÜ peahoones iga päev 11—14 ja 17—19.

•• KINO ••

«EKRAAN» — **«Kuritegu»**, I film **«Sallimatus»** 10.15, 17. II film **«Pettus»** (2 jaos) 12, 14.30, 18.45, 21.15.

«SALUUT» — **«Mustlaslaager läheb taevasse»** (värvifilm) 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22.

«KOMSOMOL» — **«Neiud mingu mehele»** (Egiptuse, 2 jagu) 11, 13.30, 16, 18.30, 21.

«VARIA» — **«Korter»** (USA, alla 16 a. keelatud) 16, 18, 20, 22.

•• TÖÖ ••

Tartu Linna Ühendatud Katlamajade ja Soojusvõrkude Direktsioon vajab kohe seoses kütteperioodi algusega **keskküttekütjaid, elektrikuid, lukkseppi, keevitajaid** ja **autoremondilukkseppa.** Kaadriosakond Võimla 3, tel.331-04.

Nõo Keskkool vajab kiiresti poiste internaati **meeskasvatajat** (korter) ja arvutuskeskusse **mehaanikut** ning **inseneri.** Teateid saab kohapeal ja tel. Nõo 952-42, 952-93.

Vajan **hoidjat** 2—3 päevaks nädalas aastasele Maarikale. Tamme pst. 130.

E. Astel

Vajatakse 8-kuuse poisi **hoidjat** 3 päevaks nädalas. Pärast kl. 19 Rahu 9—32.

R. Jõesaar

SEDA JA TEIST

KULTUURIHOONES

täna kell 19

keskealiste puhkeõhtu
«Mina, sina, meie»
Tantsuks orkester.

*

laupäeval, 2. oktoobril kell 20

hooaja avakohvikklubi

Pääsmed eelmüügil reedel, laupäeval ja pühapäeval peokassas alates kl. 17.

RAJOONI KULTUURIMAJAS

täna kell 20

ansambli «Synkop» õhtu
neile, kellel aastaid üle 20

NOORTEMAJAS «SÕPRUS»

24., 25. ja 26. septembril kell 20
ansambli «FIX» õhtud

Abielupaar (üliõpilane ja taksojuht) vajab kaheks aastaks **tuba** või **korterit.** Sidesõlm, nõudmiseni.

Olaf Smirnov

Õppiv tütarlaps soovib aastaks **elamispinda.** Sidesõlm, nõudmiseni.

M. Niilo

Kaks töötavat tütarlast soovivad üürida **tuba.** Üüri ettetasumise võimalus. Leevikese 1-b.

M. Kõrgemägi

Vahetada kõigi mugavustega 4-toaline **korter** kahe 2-toalise või 2- ja 1-toalise mugavustega korteri vastu. Kalda tee 4—112 pärast kl. 17.

E. Korobova

Vahetada 2-toaline kõigi mugavustega **korter** Tallinnas 3-toalise kõigi mugavustega korteri vastu Tartus. Tallinna tel. 911-62.

R. Kask

A. KREISBERGI NIMELINE TÖÖPUNALIPU ORDENIGA KUTSEKESKKOOL NARVAS

võtab vastu

KUDUJA JA KETRAJA erialale

vähemalt 15-aastasi ja vähemalt 8-klassilise haridusega tütarlapsi.

ÕPIAEG KOLM (SAADAKSE KA 9.—10. KLASSI HARIDUS) VÕI KAKS AASTAT (9. KLASSI HARIDUS).

Sisseastumiseksameid ei ole. Õppetöö toimub vene keeles. Lõpetanud suunatakse tööle Kreenholmi manufaktuuri.

Ühiselamu. Tasuta toit. Tootmispraktika ajal tasu 50% ulatuses tükitööpalgast (15—70 rubla kuus).

Kooli aadress: Narva, Kreenholmi prospekt 45. Tel. 332-29.

Tartu—Pihkva liinilaev ei ole käigus 25. ja 26. septembril.

* * *

Jõhvikasohu sõitvad laevad väljuvad:
«RAKETT-1»
«RAKETT-2»
«ZARJA-2» Võidu silla juurest

«VANEMUINE» mootorlaeva «LERMONTOV» kõrvalt.

«KOIDULA»
«KREUTZWALD» sadamast dispetšeri juurest.

* * *

25. ja 26. septembril kõik laevad välja müüdud.

* * *

Üksikutel on võimalik sõita marjule liinilaevaga alates 27. skp. kl. 7 (pilet rbl. 1.68), kiirlaevaga alates 28. skp. kl. 8 (pilet rbl. 1.84).

* * *

25. septembrist Tartu—Ihaste liin suletud.

Septembri alguses leitud meeste **sõgismantel.** Kirj. Pikk 3—1.

E. Arulepp

Tütarlaps leiab mugavustega **toa.** Soovitav üüri ettetasumine. Sidesõlm, nõudmiseni.

K. Mägi

Ahiküttega **korter** (tuba 17,5 m², köök) vahetada suurema korteri vastu Tartus, Tallinnas või Pärnus. Tartu, Tähe tn. sjk., nõudmiseni.

T. Kirsimäe

Kööktuba Tartus (16,2 m²) vahetada kööktoa vastu Tallinnas. Sidesõlm, nõudmiseni.

M. Kivi

Kiiresti vahetada **korter** (13 m², köök 8 m²) Tallinna kesklinnas 1—2 toalise korteri vastu Tartus. Sidesõlm, nõudmiseni.

E. Vares

Kesklinna lähedal asuv mugavustega **tuba** (ühisköök) ja samas kandis asuv mugavusteta **kööktuba** vahetada 2-toalise korteri vastu. Tähe tn. sjk., nõudmiseni.

E. Urm

Tartu Linnakombinaat võtab kodanikelt vastu elusloomi (nõutav eelregistreerimine külanõukogus) oktoobris

väljasõidupunktides kl. 9—13
4. okt. Vara k/n.
5. okt. Haaslava k/n.
6. okt. Pala k/n.
7. okt. Mäksa k/n.
11. okt. Elva linn (Konguta k/n.)
12. okt. Ahja k/n.
13. okt. Mehikoorma k/n. (Piirissaare k/n.)
14. okt. Koosa k/n.
18. okt. Alatskivi k/n. (Kallaste linn)
19. okt. Puhja k/n.
20. okt. Kanepi k/n.
21. okt. Rannu k/n.
22. okt. Luunja k/n.
25. okt. Võnnu k/n.
26. okt. Laeva k/n.
27. okt. Kambja k/n.
28. okt. Rõngu k/n.
29. okt. Vastse-Kuuste k/n.

Tartus Teguri 45 kl. 9—15
5. okt. Tähtvere k/n.
6. okt. Lemmatsi k/n.
12. okt. Peipsiääre k/n.
13. okt. Tartu k/n.
20. okt. Nõo k/n.
26. okt. Mustvee linn
27. okt. Tabivere k/n.

Vahetada kaks eraldi **asuvat** 2-toalist **korterit** (ahiküte, gaas, vesi WC; aed; küttepuud olemas) 3—4 toalise kõigi mugavustega korteri vastu. Iga päev pärast kl. 19.30 Leningradi 169—3.

A. Komlev

OST • MÜÜK

Müüa **pojenge** (varajased punased; roosad) ja **tulbisibulaid.** Iga päev Õuna 12, bussi nr. 2 Käo peatus.

R. Peet

Müüa sõiduauto **ZAZ 966 B.** Samas müüa tõutunnistusega saksa **lambakoer.** Ränikivi 2 tööpäeviti kl. 10—17.

T. Rääsk

Avaldame südamlikku kaastunnet Mallele kalli isa

ILMAR STARKOPFI

kaotuse puhul.

EPA põllumajandusliku raamatupidamise I kursus ja kursusejuhendaja

Mälestame teenekat pedagoogi

AIN OTTOT

Endised õpilased Pajusist

Mälestame kauaaegset kaastöötajat

OLEV MÄNDRET

ja avaldame kaastunnet omastele.

Valveteenistusosakonna 5. brigaadi valvurid ja brigadir

Ärasaatmine Ropka-Tamme surnukambrist samale kalmistule pühapäeval, 26. skp. kl. 15.

Avaldame südamlikku kaastunnet Enn Mändrele isa

OLEV MÄNDRE
18. V 1904
21. IX 1976

kaotuse puhul.

Töökaaslased Kärkna asfaltbetoonitehasest

Mälestame endist kauaaegset kaastöötajat

OLEV MÄNDRET

ja avaldame kaastunnet lahkunu omastele.

ETKVL Tartu Rajoonidevaheline Kaubabaas

Ootamatult lahkunud

OLEV MÄNDRET

mälestavad ja avaldavad südamlikku kaastunnet omastele

Roosi 6, 7, 8, 9, 10, 13 ja 27 ning Punga 11 elanikud.

Avaldame sügavat kaastunnet Pauline Liilastele õde

ANNA-MARIA KUULI

surma puhul.

Mäe 47 ja 49 elanikud

Matmine 24. skp. kl. 16.30 Raadi kalmistule.

Avaldame kaastunnet Peeter Voikale armsa isa

KARL VOIKA

surma puhul.

Nõo sovhoos

Avaldame sügavat kaastunnet Marje Vissakule isa

HENN LOIDE

kaotuse puhul.

TRÜ bioloogiaosakonna IV kursus ja kursusejuhendaja

Südamlik kaastunne Aili Loidele isa

HENN LOIDE

kaotuse puhul.

TRÜ Majandusteaduskonna kaubatundmise eriala II kursus ja kursusejuhendaja

Mälestame kaastöötajat

HENN LOIDET

ja avaldame südamlikku kaastunnet omastele.

Tartu rajooni vanemarhitekti tootmisgrupp

Avaldame kaastunnet Kalju Viljapuule ema

ELISE-AMANDA VILJAPUU
24. II 1901
22. IX 1976

surma puhul.

EPA põllumajandusloomade söötmise kateeder

Südamlik kaastunne töökaaslasele Maria Hõörikule kalli ema

VEERA SAARE

surma puhul.

Õmblusvabriku «Sangar» juurdelõikustsehh

Avaldame kaastunnet Baibi Kollomile õde

DAISY HENNO
26. IX 1963
20. XI 1976

surma puhul.

Töökaaslased tekstiilivabriku «Areng» riidetööstusest

Mälestame sügavas leinas õnnetu surma läbi lahkunud kallist töökaaslast

HELLE PEDAJAST
10. II 1950
19. IX 1976

Avaldame südamlikku kaastunnet lastele, lesele, vanematele ja omastele.

Teeninduskombinaadi «Täht» Elva juuksuriosakond

Jagame Helgi Pedajase leina armsa tütre

HELLE PEDAJASE

õnnetu surma puhul.

Kaastöötajad Elva Tarbijate Kooperatiivi pesumajast ja 9. laost

Südamlik kaastunne Helga, Laur ja Raul Mällole isa ja vanaisa

MAKS ÕKVA

surma puhul.

Kaastöötajad ETKVL Tartu Rajoonidevahelisest Kaubabaasist

Avaldame sügavat kaastunnet Harri Õkvale kalli isa

MAKS ÕKVA

surma puhul.

Tehase «Võit» plaani- ja tootmisosakond

Avaldame sügavat kaastunnet Aleksandra Sokolovale poeg

NIKOLAI SOKOLOVI
23. IX 1946
21. IX 1976

surma puhul.

Anne 28 I sektsiooni elanikud

Avaldame kaastunnet Hilja Makaronoksile isa

MARTIN ÕUNA

surma puhul.

Kaastöötajad linna stomatoloogiapolikliiniku lasteosakonnast

Mälestame kauaaegset kolhoosi liiget

VOLDEMAR PILVE
23. VI 1896
18. IX 1976

ja avaldame kaastunnet omastele.

V. Kingissepa nim. kolhoosi pere

„EDASI" toimetus 202 400 Tartu, N. Pirogovi 1. Postkast 63. Telefonid: kirjastus ja kuulutused (kl. 9.30—14) 333-54, vastutav sekretär ja sekretariaat 333-53, kirjadeosakond 330-75 (rajooniteleton 11-213) (raj. 11-413), partelelu ja propagandaosakond 333-48, kultuuriosakond 329-23, koolide osakond 335-34 (raj. 11-448), tööstusosakond 333-52, põllumajandusosakond 339-01 (raj. 11-214) toimetaja spordiosakond 320-70 ja 333-51 ja 338-75 ilmub 6 korda nädalas. Tellimishind 50 kopikat kuus. Tiraaž 98 312. Väljaandja kirjastuse «Perioodika» Tartu osakond, Tartus N. Pirogovi 1.
«Эдази» («Вперёд») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского городского и районного комитета Коммунистической Партии Эстонии и Тартуского городского и районного советов депутатов трудящихся

«Эдази» («Вперёд»), Индекс 69841

Hans Heidemanni nim. trükikoda Tartus, Oliikooli 17/19

Tellimine nr. 4925